

S T A D I A

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

“Yhdessä tää hoituu parhaiten”

- Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodissa vanhempien näkökulmasta

Sosiaalialan koulutusohjelma,
sosionomi
Opinnäytetyö
30.10.2006

Helena Viitala
Petrus Väärälä



Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaalialan koulutusohjelma		Sosionomi (AMK)	
Tekijä/Tekijät			
Helena Viitala ja Petrus Väärälä			
Työn nimi			
"Yhdessä tää hoituu parhaiten" - Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodissa vanhempien näkökulmasta			
Työn laji	Aika	Sivumäärä	
Opinnäytetyö	Syky 2006	51+2	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyömme liittyy Helsingin kaupungin sosiaaliviraston Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoitossa (VAVU) - hankkeeseen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää toteutuuko kasvatuskumppanuus päiväkotien arjessa vanhempien näkökulmasta ja miten.</p> <p>Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen. Keräsimme aineiston haastattelemalla yhdeksää vanhempaa neljässä helsinkiläisessä päiväkodissa. Käytimme teemahaastattelua, jonka lähtökohtana oli Hilton Davisin kumppanuusmalli. Aineiston analysoinnin suoritimme teemoittelemalla.</p> <p>Tuloksista selvisi, että vanhemmat kokivat päivittäiset keskustelut päivähoiton henkilökunnan kanssa lapsen tuomis- ja hakutilanteissa olennaiseksi läheisen yhteistyön muodoksi. Vanhemmat eivät juuri osallistu päiväkodin toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen tai arviointiin. Päivittäisten keskustelujen lisäksi osa haastatelluista toivoi lisää erikseen järjestettyjä keskustelutilaisuuksia. Tulosten mukaan omahoitajuus on osalle vanhemmista epäselvä tai melko vähäpätöinen asia. Osa kuitenkin piti omahoitajajärjestelmää tärkeänä lapsen hyvinvoinnille päiväkodissa.</p> <p>Tulosten perusteella voidaan päätellä, että jotkut kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi tärkeät elementit jäävät toteutumatta päiväkodin ja vanhempien välillä. Päiväkodeissa on syytä kiinnittää entistä enemmän huomiota riittävien puitteiden luomiseksi toimivalle kasvatuskumppanuudelle, mutta myös vanhemmilla on kasvatuskumppanuuden toteutumisessa oma vastuunsa. Päiväkotien ryhmäkokojen suuruus ja määräaikaisten työntekijöiden vaihtuvuus vaikuttavat kiireen lisääntymiseen ja jaksamisen heikkenemiseen, ja siten ne vaikuttavat negatiivisesti kasvatuskumppanuuden toteutumiseen.</p>			
Avainsanat			
Kasvatuskumppanuus, yhteistyö, dialogi, kumppanuusmalli, vanhemmat, päivähoito			



Degree Programme in Social Services		Degree Bachelor of Social Services	
Author/Authors Helena Viitala and Petrus Väärälä			
Title Implementation of Partnership in Daycare Centres From Parents' Points of View			
Type of Work Final project	Date Autumn 2006	Pages 51 + 2 appendices	
<p>ABSTRACT</p> <p>This study was part of the VAVU (Supporting early interaction and partnership in daycare) project of the Social Services Department in Helsinki. The objective of our study was to find out if and how partnership was implemented in everyday daycare from parents' points of view.</p> <p>Our study was qualitative. As for methods, theme interviews were conducted in four different daycare centres with nine parents. The themes of the interviews were based on Hilton Davis's partnership model. The data was analysed by classifying it into various themes.</p> <p>The results showed that parents found daily conversations with the personnel of daycare centres an essential form of close collaboration. The participation of parents in planning, development and evaluation of daycare is minor. In addition to daily conversations, some of the interviewees wished that more formal discussions be arranged. According to the results, not all the parents understood or valued the key worker's role. To some, however, it was an important part of their child's daycare.</p> <p>This seems to indicate that some of the elements crucial to functional partnership are not implemented between the daycare centre and parents. Daycare centres should pay even closer attention to the premises of a working partnership. Also parents must participate to achieve partnership. The large number of children in one daycare group and the turnover rate of temporary employees result in diminished time and strength, thus having a negative effect on the implementation of partnership.</p>			
Keywords partnership, collaboration, dialogue, partnership model, parents, daycare			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	3
2.1 Taustaa	3
2.2 Vanhemmuuden muutos	4
2.3 Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoitossa -hanke	5
3 KASVATUKUMPPANUUDEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
3.1 Kasvatuskumppanuus	6
3.2 Kontekstuaalisen kasvun teoria	8
3.3 Kasvatuskumppanuuden edellytyksiä	9
3.3.1 Dialogisuus	9
3.3.2 Kumppanuusmalli	11
4 KASVATUKUMPPANUUDEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	17
4.1 Päivähoidon aloitus	17
4.2 Omahoitajuus	19
4.3 Kasvatuskeskustelut	19
4.4 Päivittäiset kohtaamiset	20
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
5.1 Tutkimusaiheen valinta	21
5.2 Tutkimustehtävä	21
5.3 Tutkimusmenetelmät	21
5.4 Aineiston hankinta	22
5.5 Aineiston käsittely	23
6 TULOKSET	24
6.1 Läheinen yhteistyö	24
6.2 Täydentävä asiantuntijuus	27
6.3 Joustavuus	30
6.4 Kommunikaatio	31
6.5 Yhteiset tavoitteet	33
6.6 Rehellisyys	34
6.7 Neuvottelemisen	36
6.8 Molemminpuolinen kunnioitus	36
6.9 Päiväkotien väliset erot	37
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	38
8 POHDINTA	43
LÄHTEET	48
LIITTEET 1-2	

1 JOHDANTO

Muutokset yhteiskunnassa vaikuttavat vanhemmuuteen monin eri tavoin. Vanhemmuuden haasteet ovat lisääntyneet ja muuttuneet perheiden ja kasvatustavojen monimuotoisuudessa. Onkin tärkeää, että päivähoiton ammattilaiset keskustelevat vanhempien kanssa lapsen kasvatuksesta rakentavasti ja pitkäjänteisesti. Lasten päivähoitosta on tullut yhä enemmän vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteisprojekti, jossa vastuu kasvatamisesta jaetaan ja kasvatustavojen keskustellaan dialogisessa vuorovaikutuksessa, tavoitteena kasvatuskumppanuus.

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päivähoiton kasvattajien yhteistä toimintaa lapsen hyvän ja johdonmukaisen kasvatuksen mahdollistamiseksi. Tavoitteena on tukea vanhemmuutta, huomata lapsen kasvuun liittyvät ongelmat mahdollisimman aikaisin sekä kannustaa vanhempien välisten verkostojen syntymistä. Toimiva kasvatuskumppanuus edellyttää sekä vanhempien että päiväkodin työntekijöiden sitoutumista yhteiseen kasvatustehtävään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003: 29.)

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus, ja se liittyy Helsingin kaupungin sosiaalivierailun Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoitossa (Vavu) -hankkeeseen. Työmme tavoitteena on selvittää, toteutuvatko kasvatuskumppanuuden elementit päivähoitossa lapsen vanhemman näkökulmasta. Päiväkodin henkilökunnan yhteistyökyky, osapuolten sitoutuminen yhteistyöhön, kasvatustavojen jakautuminen sekä molemminpuolinen luottamus olivat tutkimuksemme keskeisiä teemoja. Lisäksi pyrimme tuomaan esille asioita, jotka eivät vielä toteudu kasvatuskumppanuuden käytännössä tutkimissamme neljässä päiväkodissa.

Käytimme opinnäytetyömme tiedonhankintamenetelmänä teemahaastattelua, jonka runkona oli pääosin Davisin kumppanuusmallia. Haastattelimme neljän Vavu -hankkeeseen osallistuneen kunnallisen päiväkodin lasten vanhempia. Haastateltavia oli yhteensä yhdeksän. Aineiston analyysimenetelmänä käytimme teemoittelua.

On tärkeää, että vanhemmat ja varhaiskasvattajat sitoutuvat yhteistyöhön ja yhteisiin kasvatustavoitteisiin, jotta lapsen johdonmukainen kasvatustavoitteiden toteutuminen eri kasvuympäris-

töissä. Vanhempien näkemykset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ovat päivähoi-
don ammattilaisille arvokkaita, sillä niiden avulla yhteistyön arviointi ja kehittäminen
yhä laadukkaammaksi on mahdollista. Toivomme, että työstämme on hyötyä päivähoi-
don työntekijöille tiellä toimivaan kasvatuskumppanuuteen.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Taustaa

Yksi 2000-luvun keskeisistä teemoista varhaiskasvatuksessa on perheen ja päivähoiton välinen yhteistyö, kasvatuskumppanuus. Päivähoito on suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa tärkeä osa lapsiperheiden arkea, ja suurin osa lapsista käy jossain vaiheessa ennen kouluikää päivähoitossa. Koko väestön kattavana palveluna se on kuitenkin suhteellisen nuori ja kulttuurisesti ohut ilmiö. Suomessa kasvatustuun jakamisella vanhempien ja päivähoiton kesken ei ole pitkää perinnettä. (Alasuutari 2004: 68.)

Vuoden 1973 päivähoitolaki oli merkittävä alkusysäys nykyiselle suomalaiselle päivähoitojärjestelmälle. Päivähoitolain pohjalta muodostui uusi hoitomuoto, päiväkotito. Hoito sulautettiin yhteen kasvatuksen kanssa ja päivähoitosta tuli kaikille tarkoitettu sosiaalipalvelu. Yhteiskunta jakoi vastuun lasten hoito- ja kasvatustehtävästä, joka oli perinteisesti kuulunut perheelle. 1990-luvun taitteessa aiemmin sosiaalisesti ja taloudellisesti huono-osaisiin kohdentuneen päivähoitojärjestelmän tilalle oli kehitetty järjestelmä, jossa perheiden ja valtion suhde oli kasvatuksellisesta näkökulmasta neutraloitu. (Alasuutari 2004: 68-69.)

Päivähoiton kytkentä vanhempien työelämään poistettiin lähes kokonaan 1990-luvulla, kun lapsille säädettiin subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Kun aikaisemmin lapsen vanhempien oli käytävä töissä saadakseen lapselleen oikeuden päivähoitoon, nyt kaikki lapset saivat kyseisen oikeuden riippumatta siitä, kävivätkö heidän vanhempansa töissä vai eivät. Tällöin päivähoiton kasvatuksellisen-rooli korostui. (Alasuutari 2004: 69.) Päivähoitojärjestelmän muutosten kautta on tärkeää tutkia myös vanhempien näkemyksiä nykyisen päivähoiton toteutuksesta ja mahdollisista kehittämiskohteista.

Vanhempien tyytyväisyyden tutkiminen on yleistynyt viime vuosina. Vanhemmat nähdään nykyisin asiakkaina, joiden näkemyksillä on vaikutusta heidän päivähoitovaihtoihinsa. Päivähoiton laatuun katsotaan vaikuttavan paitsi lainsäätäjien ja työntekijöiden, myös vanhempien näkemykset. (Hujala - Parrila - Lindberg - Nivala - Tauriainen - Vartiainen 1999: 162.) Päivähoitosta on tullut yhä selkeämmin kodin ja päivähoiton yhteinen projekti, jossa vastuu kasvattamisesta jaetaan ja näkemyksistä pyritään keskus-

telemaan eri osapuolten kesken ratkaisuhakuisesti. Vaikka vanhemmat näkevät päivähoiton henkilökunnan roolin kasvatuksellisesti merkittävänä, kokevat he yhä itse olevansa lapsensa ensisijaisia kasvattajia (Koivunen 2005: 36).

Huttusen ja Niirasen mukaan jo vuonna 1989 oli Suomessa monilla tahoilla koettu vanhempien konkreettinen osallistuminen päivähoitotoimintaan erittäin myönteisenä asiana. Vanhemmat tunsivat ymmärtävänsä paremmin lastensa arkipäivää saadessaan seurata ja osallistua toimintaan läheltä. Myös hoitohenkilökunnan mielestä vanhempien osallistuminen oli positiivinen asia. (Huttunen - Niiranen 1989: 48.) Vanhempien ja kasvatushenkilöstön välinen tiivis yhteistyö ei siis ole mikään viime vuosien keksintö, vaan siitä on puhuttu kaiketi yhtä kauan kuin Suomessa on kunnallista päivähoitoa järjestetty. Sen sijaan kasvatuskumppanuus -käsite on yleistynyt vasta viime vuosina.

2.2 Vanhemmuuden muutos

Viime vuosien aikana yhteiskunnassa on tapahtunut nopeita muutoksia. Muutoksista on aiheutunut merkittävä haaste sekä käytännön kasvatukselle että kasvatuksen tutkimukselle. (Karila - Nummenmaa 2001: 16.) Syrjäytyminen, pätkätöiden yleistyminen, perheiden monimuotoistuminen, autoritäärisen kasvatuksen epäsuosio sekä sosiaalipolitiikan murros ovat kaikki vaikuttaneet vanhemmuuden kokemiseen entistä haastavampana velvollisuutena.

Vaikka tietoa lapsen kehityksestä ja kasvusta on olemassa enemmän kuin ennen, vanhemmat kokevat neuvottomuutta ja epävarmuutta kasvattajina. He saattavat olla epätie-toisia siitä, mitä lapsi tarvitsee kasvaakseen ja kehittyäkseen. Monien perheiden sosiaaliset verkot ovat harventuneet ja sen seurauksena vanhempien kasvatusergelmat ovat yleistyneet. Mitä enemmän vanhemmat saavat tukea lähipiiriltä, sitä vähemmän heillä on todettu olevan ongelmia lastensa kasvatuksessa. Koska yhteydet sukupolvien välillä eivät enää ole niin kiinteät, tieto ei siirry sukupolvelta toiselle. Useimpien vanhempien lapsuudessa elämäntilanne ja sen problematiikka olivat myös aivan toisenlaisia kuin nykyään. (Hujala-Huttunen - Nivala 1996: 5; Hujala - Puroila - Parrila-Haapakoski - Nivala 1998: 17; Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999: 4; Valtioneuvoston periaatepäättös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Muutosten seurauksena myös lasten kasvuympäristö on muuttunut, mikä vaikuttaa lasten hyvinvointiin sekä siihen, millaisia yhteiskunnallisia palveluja lasten myönteisen kasvun ja kehityksen edistämiseksi tarvitaan (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002). Näistä palveluista päivähoidon rooli perheen kasvatustehtävän tukijana korostuu nyky-yhteiskunnassa. Kun riittävän hyvän vanhemmuuden edellytykset ovat monissa perheissä hukassa, päivähoito tukee näiden edellytysten löytämistä ja kehittämistä. Päivähoidon tarkoituksena ei toki ole perheen tehtävän siirtäminen yhteiskunnalle, vaan tavoitteena on nimenomaan vanhemmuuden ja perheen tukeminen kasvatukseen liittyvissä asioissa (Halonen 1989: 17).

2.3 Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoidossa -hanke

Hankkeen taustalla on Stakesin käynnistämät Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen päivähoidossa sekä Kasvatuskumppanuus päivähoidossa -pilottihankkeet, jotka Helsingin sosiaaliviraston Kaakkoinen sosiaalikeskus yhdisti vuonna 2001 yhdeksi hankkeeksi. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto laajensi hankkeen koskemaan koko Helsingin kaupunkia 2004 vuoden alusta. (Ronkainen 2006.)

Stakesin kasvatuskumppanuushankkeen tehtävänä oli kehittää varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa ja varhaiskasvatussuunnitelmassa esitettyä kasvatuskumppanuuden toimintaperiaatetta lasten päivähoidossa. Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa varhaiskasvatuksen työntekijöiden osaamista vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä ja työntekijöiden roolia suhteessa erityispalveluihin ja uusiin kuntatason perhetyömuotoihin. Hanke etsi kasvatuskumppanuutta kaikkien perheiden kanssa. (Ronkainen 2006.)

Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen ja kasvatuskumppanuus päivähoidossa - hankkeen tavoitteina on kehittää päivähoidon työntekijöiden taitoja ja valmiuksia toimia tasavertaisessa yhteistyössä vanhempien kanssa, edistää vanhempia kunnioittavia toimintatapoja, parantaa lasten ongelmien tunnistamista ja niihin puuttumista sekä painottaa työn kehittämistä alle 3-vuotiaiden ryhmissä, erityisesti päivähoitoon tulon myönteistä sujumista. Hankkeessa käynnistettiin koulutusmalli, johon sisältyi kahdeksan päivää lähiopetusta, pienryhmätyöskentelyä sekä noin vuoden mittainen työnohjaus ja täyden-

nyskoulutuspäiviä. Kouluttajat ovat Stakesin kouluttamia asiantuntijoita. (Ronkainen 2006.)

Helsingin kaupungin sosiaaliviraston ja Stadian sosiaalialan koulutusohjelman yhteistyö käynnistyi hankkeen puitteissa maaliskuussa 2004 ja jatkuu vuoden 2006 loppuun. Tarkoituksena on arvioida Varhaisen vuorovaikutus- ja kasvatuskumppanuus -työtavan leviämistä ja koulutuksen vaikuttavuutta neljässä eri puolilla Helsinkiä sijaitsevilla päiväkodeissa. Arvioinnin tarkoituksena on edistää hankkeessa mukana olevien oppimista ja oman toiminnan kehittämistä sekä tehdä näkyväksi hankkeesta saadut kokemukset, tiedot, taidot ja tulokset, jotta niitä voidaan edelleen hyödyntää toimintamallin levityksessä. Arvioinnin ja seurannan tarkoituksena on myös sitouttaa eri toimijoita hankkeen jälkeiseen jatkotyöskentelyyn ja edesauttaa hankkeen aikana muodostuneen osaamisen siirtämistä sekä päivähoiton organisaatioon että Stadian varhaiskasvatuksen opetukseen. (Ronkainen 2006.)

3 KASVATUSKUMPPANUUDEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien arkinäkemyksen ja käytännössä omaksuttujen kasvatuseriaatteiden sekä varhaiskasvattajien ammatillisen tietotaidon yhdistämistä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Lähtökohtana on empaattinen, rakentava, tasavertainen ja dialoginen kommunikaatio vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä. Toisin sanoen kasvatuskumppanuus on yhteistyötä kodin ja päivähoiton välillä lapsen parhaaksi.

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päivähoiton kasvattajien tavoitteellista yhteistoimintaa. Tavoitteena on tukea vanhemmuutta, tunnistaa lapsen kasvuun liittyvät ongelmat mahdollisimman varhain sekä edistää vanhempien välisten vertaisverkostojen syntymistä. Toimiva kasvatuskumppanuus vaatii molemminpuolista sitoutumista yhteiseen kasvatustehtävään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003: 29.)

Kasvatuskumppanuus vaatii varhaiskasvattajan ja vanhemman suhteen ja roolien syven-

tämistä keskinäisessä yhteistyössä. Varhaiskasvattajan tulee uudistaa omaa ammatillista toimintatapaansa suhteessa perheeseen. Perheellä on mahdollisuus syventää ja laajentaa omaa rooliaan lapsensa kasvatuksessa. (Kaskela - Kekkonen 2006: 18.) Syvälinen kasvatuskumppanuus edellyttää tiedon välittämisen ja vaihtamisen lisäksi myös jaettuja tulkintoja ja yhteistä päätöksentekoa (Karila - Alasuutari - Hännikäinen - Nummenmaa - Rasku-Puttonen 2006: 108).

Vuorovaikutus toimii yhdistävänä linkkinä lapsen eri kasvupaikkojen välillä ja auttaa ehyen kasvuympäristön muodostumisessa lapselle (Karila et al. 2006: 91). Vanhempien ja varhaiskasvattajien säännöllinen kommunikaatio helpottaa lapsen päivittäistä siirtymistä kodista päiväkotiin ja päinvastoin. Vuoropuhelu tukee myös lapsen kahden kasvupaikan roolia lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen eheyden vahvistajana. (Kaskela - Kekkonen 2006: 24.)

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu, työntekijän oman toiminnan reflektointi sekä yhteisen ymmärryksen etsintä lapsen kasvuyhteisöissä ja kahdenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa ovat kasvatuskumppanuuden rakentumisen edellytyksiä. Kumppanuudessa ammattilaisen asiantuntijuus ei katoa, vaan huomio kiinnittyy siihen, miten varhaiskasvattaja tuo oman osaamisensa, tietonsa, taitonsa ja ymmärryksensä perheen käyttöön. Myös vanhemman oman lapsensa tuntemus tulee kuulluksi, keskustelluksi ja arvioiduksi vuorovaikutuksessa varhaiskasvattajan kanssa. (Kaskela - Kekkonen 2006: 19.)

Vanhemmilla on omat näkemyksensä vuorovaikutuksesta päivähoiton ammattilaisten kanssa. Näkemykset heijastuvat vanhempien odotuksiin ja siihen, millaiseksi he oman roolinsa vuorovaikutuksessa kokevat. Vanhemmilla on erilaisia tulkintoja kasvatuskumppanuudesta ja eroja on etenkin siinä, miten intensiivisesti vanhemmat ovat valmiita rakentamaan kumppanuussuhdetta henkilökunnan kanssa. (Karila et al. 2006: 96.)

Kasvatuskumppanuuteen olennaisena osana liittyvän vastavuoroisen luottamuksen rakentuminen vie aikaa. Kohtaamisia vanhempien ja kasvatushenkilöstön välillä on oltava riittävä määrä, jotta kumppanin toimintatavat tulevat tutuiksi ja häneen oppii kokemuksen kautta luottamaan. Suomalaisessa päivähoitossa lapsiryhmät muuttuvat jatkuvasti, ja vanhemmat, työntekijät sekä lapset ovat nykyisin pakotettuja solmimaan toistuvasti

uusia kumppanuussuhteita ja hakemaan luottamusta. Tästä näkökulmasta kasvatuskumppanuuden vaatimus on vaikeasti toteutettavissa. (Karila et al. 2006: 101.)

3.2 Kontekstuaalisen kasvun teoria

Hujalan kontekstuaalisen kasvun teoria pohjautuu Bronfenbrennerin ekologiseen teoriaan, joka on sosiokulttuurinen kehitysnäkökulma. Ekologinen teoria auttaa määrittelemään eri kasvuympäristöjen vaikutuksia ihmisen kasvuun ja kehitykseen. Neljän ekosysteemin – mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemin – välinen kanssakäyminen vaikuttaa ratkaisevasti yksilön kehitykseen. Mikrosysteemillä tarkoitetaan yksilön välitöntä elinpiiriä, esimerkiksi perhettä, naapurustoa sekä koulua tai päiväkotia. Mesosysteemi on mikrosysteemien välistä vuorovaikutusta. Esimerkiksi perheen ja päiväkodin henkilökunnan välinen kanssakäyminen tapahtuu mesosysteemissä. Eksosysteemin muodostavat sellaiset yhteiskunnan jokapäiväiset instituutiot ja tapahtumat, joilla on vaikutusta mikrosysteemeihin. Eksosysteemiin kuuluvat esimerkiksi työpaikka, kirjastot, media ja erilaiset yhteisöt. Makrosysteemi vaikuttaa kaikkiin edellämainittuihin systeemeihin ja koostuu kulttuurisista arvoista, poliittisista filosofioista, uskonnosta ja yhteiskunnallisista oloista. (Emory University 2005.)

Ekologinen teoria tutkii lapsen kehitysprosessia yhteydessä siihen ympäristöön, jossa kehitys tapahtuu. Teorian mukaan yksilöä voidaan ymmärtää vain osana hänen omaa ympäristöään. Lapsen kasvu ja kasvuympäristö ovat toisistaan erottamattomia ilmiöitä. (Hujala – Puroila – Parrila-Haapakoski – Nivala 1998: 10-11.)

Kontekstuaalisen kasvun teorian tarkastelee, miten lapsi toimii kasvuympäristöissään ja millaiset yhteydet lapsella on välittömän toimintaympäristönsä ulkopuolisiin konteksteihin. Teoria pyrkii tuomaan ymmärrystä lapsen kasvuympäristön ja käyttäytymisen välisistä suhteista. Kontekstuaalisen kasvun malli käyttää ekologisen teorian käsitteitä ja rakenteita, mutta toisin kuin ekologinen teoria, kontekstuaalisen kasvun teoria on sisältöään pedagoginen. Se korostaa vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden yhteistä kasvatusprosessia, jonka keskipisteessä on lapsi toimintaympäristönsä aktiivisena toimijana. Lapsi ei siis ole pelkkä passiivinen vastaanottaja ympäristössään, vaan hän itse muokkaa toimintaympäristöään. Kontekstuaalinen teoria tarkastelee kasvua kasvattami-

sen sijasta. (Hujala et al. 1998: 13; Hujala - Parrila - Lindberg - Nivala - Tauriainen - Vartiainen 1999: 11-12.)

Kontekstuaalisen kasvun teorian mukaan oppiminen, kasvu ja kehitys eivät ole vanhempien tai opettajien toimenpiteiden seurausta, vaan lasten ja aikuisten sekä lasten keskinäisen yhteistoiminnan tulos. Kasvun ja kehityksen kannalta on olennaista, millainen vuorovaikutussuhde kehittyy eri kasvuympäristötekijöiden välille. Päivähoitohenkilöstön suhde lapsen vanhempiin on lapsen välittömän toimintaympäristön ulkopuolinen, mutta hyvin oleellinen vuorovaikutussuhde lapsen kannalta. (Hujala et al. 1999: 11-12.)

Kontekstuaalisen teorian avulla pyritään ymmärtämään, missä määrin lapsen toimintaympäristö tukee lapsen kasvua ja missä määrin rajoittaa sitä. Keskeistä kasvatuksen laadulle on kasvattajan tietoisuus kontekstuaalisesta kasvusta, toisin sanoen se, että kasvattaja ymmärtää lapsen kasvun ehdot ja mahdollisuudet. (Hujala et al. 1999: 11.) Kontekstuaalisen kasvun mallin keskeisin merkitys on auttaa kasvattajia tiedostamaan kasvatuksen vaikutussuhteiden monikerroksisuus ja näkemään lapsen kasvuprosessi osana laajempaa kokonaisuutta (Hujala et al. 1998: 21-22).

Toimiva vuorovaikutus lapsen eri mikrosysteemisten kasvuympäristöjen välillä on keskeistä laadukkaalle kasvatukselle niin perheessä kuin päivähoitossakin. Erityisen tärkeitä ovat ne kasvuympäristöt, joissa lapsi toimii aktiivisesti. Lapsen saaman kasvatuksen laatuun vaikuttaa se, kuinka vahvasti lasta kasvattavat aikuiset kokevat kasvatuksen yhteisenä projektina. Jos kodin ja päivähoiton kasvatuskäytännöt ovat ristiriidassa, lapsen ongelmakäyttäytymisen riski kasvaa. (Hujala et al. 1999: 14-15.)

3.3 Kasvatuskumppanuuden edellytyksiä

3.3.1 Dialogisuus

Dialogisuus on laaja käsite, johon sisältyy monia kasvatuskumppanuuden toteutumisen elementtejä. Se on kasvatuskumppanuutta ohjaava periaate. Kasvatuskumppanuus on dialogista vuoropuhelua, jossa pyritään vastavuoroisen ymmärryksen muodostamiseen ja erilaisten näkökulmien ylläpitämiseen. Lähtökohtana on vilpittömän halu ymmärtää toista ihmistä.

Hyvän dialogin tunnuspiirteitä ovat tasavertaisuus, vastavuoroisuus ja oikeudenmukaisuus, kaikkien aktiivinen osallistuminen, motivoituneisuus, sitoutuneisuus, luottamuksellisuus, kiireettömyys, vapaus ennakoasenteista sekä avoin, rehellinen ja vilpitön vuorovaikutus (Dialogisuus 2002). Dialogissa on tärkeää, että jokainen osallistuja on aktiivinen ja jokaisella osallistujalla on samanlainen oikeus ja arvo olla mukana dialogisessa vuorovaikutuksessa. Keskusteluyhteyden edellytyksiä ovat avoimuus, kunnioitus ja sitoutuminen yhdessä tekemiseen. (Dialogisuus 2006.)

Dialogisessa keskustelussa ei pyritä toisen käyttäytymisen tulkitsemiseen niin, että voitaisiin sanoa mistä on kysymys. Toisen osapuolen kieltä kuunnellaan sellaisenaan. Keskustelussa voidaan toistaa sanottu sanasta sanaan, jolloin ammattilainen kääntää asiakkaan kieltä omaksi kielekseen. Samalla asiakas voi kuulla jotain, jonka lähtökohta on hänen omassa kertomuksessaan, mutta jossa on toisen puhumana uusi näkökulma. (Seikkula - Arnkil 2005: 52.)

Dialogisuus edellyttää empaattista suhtautumista toisen näkemyksen kuuntelemiseen. Kuuntelija peilaa kuulemiaan asioita omiin kokemuksiinsa ja pyrkii niiden perusteella eläytymään toisen kokemuksiin. Lasten hoito- ja kasvatustyössä työntekijän omat elämäkokemukset, tunteet ja näkemykset ovat aina läsnä. (Kasvatuskumppanuus työntekijöiden ammatillisena osaamisena 2006.)

Dialogisuuden toteutuminen riippuu osapuolten kyvystä luopua toisen käyttämisestä välineenä omiin päämääriinsä pyrkimisessä. Toisin sanoen on kyettävä luopumaan omistushalusta ja sisäistettävä molemminpuolisen yhteyden merkitys omalle kasvulle. Tällöin ihminen on aidosti vastaanottavainen, yhtä aikaa kasvattaja ja kasvatettava. Buber määrittelee dialogisuuden vastakohtana monologisuuden, joka ilmenee esimerkiksi väittelyssä, jonka aikana ajatukset ilmaistaan kärjistettyinä ja epäpersoonallisina. Toinen Buberin mainitsema esimerkki on keskustelu, jossa ei pyritä kommunikoimaan, oppimaan eikä luomaan yhteyttä keneenkään, vaan halutaan vahvistaa omaa itseluottamusta keskustelun tekemällä vaikutelmalla. Buberin mukaan monologisuus on kyvyttömyyttä yhteisyyteen. (Väri 1997: 81-83.)

3.3.2 Kumppanuusmalli

Nykykäsityksen mukaan ihanteellinen suhde päivähoidon ammatti-ihmisen ja lapsen vanhempien välillä on kumppanuus. Kun ennen uskottiin ammattilaisen ylivertaiseen asiantuntijuuteen ja tiedon hallintaan, tunnustetaan nykyisin ammattilaisen ja vanhempien yhdenvertaisuus lapsen kasvattajina. Davis esittelee vanhempien ja ammattikasvat-
tajien yhteistyölle mallin, jonka avulla on helpompi ymmärtää, millaisia osa-alueita kumppanuus sisältää. Davis mainitsee kahdeksan piirrettä, joita kumppanuusmalli edel-
lyttää toimiakseen. Nämä piirteet ovat läheinen yhteistyö, täydentävä asiantuntijuus, joustavuus, kommunikaatio, yhteiset tavoitteet, rehellisyys, neuvottelemineen sekä mo-
lemminpuolinen kunnioitus (Davis 2003: 42-44).

Läheinen yhteistyö. Lapsen hyvä päivähoito on vahvasti sidoksissa hänen omiin van-
hempiinsa ja heihin muodostuneeseen kasvatussuhteeseen. Siksi on tärkeää, että päivä-
hoidon henkilökunta tekee kasvatusyhteistyötä vanhempien kanssa. (Tiilikka 2005: 58.)
Myös vanhempien tuki hoitajille vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Perheiden tuki
ja tietämys auttaa hoitajia lasten kasvatustilanteiden ratkaisemisessa. (Hujala et al.
1998: 17.)

Läheinen yhteistyö edellyttää sekä kasvatushenkilökunnan että vanhempien tiivistä si-
toutumista yhteiseen tehtävään. Vanhempia ei saa kuitenkaan painostaa yhteistyöhön,
jos he eivät jostain syystä koe voivansa, jaksavansa tai osaavansa. Jos toinen osapuolista
ei osallistu yhteistyöhön sen edellyttämällä omistautumisella, kasvatustyön tavoitteet
voivat jäädä toteutumatta tai toteutua huonosti. Osapuolet tarvitsevat aikaa ja pitkäjän-
teisyttä tutustuakseen toisiinsa, sillä läheisen yhteistyön saavuttaminen vaatii tuttuutta.
(Davis 2003: 42; Tiilikka 2005: 63, 165.)

Jokapäiväiset kontaktit vanhempien ja päivähoidon välillä mahdollistavat luottamuksen
syntymisen ja tiedonvälityksen. Päivittäiset yhteistyömuodot ovat usein pieniä, vähä-
eleisiä tilanteita, mutta tärkeitä vanhemmalle. Esimerkiksi lapsen tuominen ja hakemi-
nen päiväkodista on mainitun kaltainen tilanne. Päivittäinen kontakti saattaa olla edelly-
tys muiden yhteistyömuotojen onnistumiselle. (Tiilikka 2005: 163.)

Täydentävä asiantuntijuus. Päivähoidon ammattilaiset ovat ennen perinteisesti katso-
neet tietävänsä lapsen parhaan paremmin kuin lapsen perhe itse. Ajattelutavan saadessa
entistä enemmän arvostelua on välillä päädytty toiseen ääripäähän, jolloin vanhemmat
ovat ohjailleet päivähoidon toimintaa ehkä liiaksikin. Kumpikin ääripää on kuitenkin
asioita yksinkertaistava ja aitoa yhteistyötä hankaloittava. (Siren-Tiusanen 2001: 22-
23.)

Varhaiskasvatuksen ammattilainen ja lapsen vanhempi ovat kumpikin kasvatuksen asi-
antuntijoita. Vanhemman tiedot omasta lapsestaan ovat ainutkertaisia, ja he ovat lapsen-
sa ensisijaisia asiantuntijoita. He tietävät miten lapsi toimii ja kehittyy kotioloissa. Van-
hemmat myöskin tuntevat parhaiten lapsensa aiemman kokemusmaailman ja kehityshis-
torian. He toimivatkin lapsensa ja perheensä edustajina hoidon yhteissuunnittelussa.
Kasvatushenkilöstölle on hyvin tärkeää hyödyntää vanhempien asiantuntemus päivä-
hoidon hyvän arjen suunnittelussa. Ammattilainen taas tietää normaalisti vanhempaa
enemmän kasvatuksesta yleensä. Parhaimmillaan osapuolten asiantuntemukset täyden-
tävät toisiaan kasvatustyön edetessä. (Karila 2001: 280-281; Davis 2003: 43.)

Yksi varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja vanhempien yhteistyön lähtökohdista on
vanhempien mukaan ammattilaisten suhtautuminen heidän näkemyksiinsä. Vanhemmal-
le on tärkeää tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Alasuutarin mukaan päiväkotilasten van-
hemmat kokevat kasvatushenkilökunnan asiantuntijuuden ja tietämisen vallan hallitse-
viksi kasvatusyhteistyössä ja tuntevat tämän vuoksi olevansa keskusteluissa eriarvoises-
sa asemassa kasvatuksen ammattilaisiin nähden. Kärjistetysti sanoen ammattilaiset mää-
rittelevät ja tulkitsevat, kun taas vanhempien rooli on olla neuvottavana ja opastettava-
na. (Alasuutari 2004: 167.)

Alasuutarin mukaan vanhemmat määrittelevät itsensä ensisijaisiksi asiantuntijoiksi pu-
huttaessa perheestä, sen ihmissuhteista ja omasta vanhemmuudesta. Vanhemman tiedon
kokemuksellisuus ja empiirisuus asettuu ammattilaisen teoreettista tietoa arvokkaam-
maksi. Tällöin tulkinta vanhemman ja ammattikasvattajan suhteesta muodostuukin tasa-
vertaisemmaksi kuin lasta koskevissa kysymyksissä. (Alasuutari 2004: 167.)

Ongelmallisissa yhteistyötapauksissa vanhemmat kokevat usein, että ammattikasvattaja

pyrkii määrittelemään vanhemmuuden ja perheen kysymyksiä eli ottamaan tietämisen vallan itselleen. Vanhemmat voivat nähdä tämän yksityisalueelle tunkeutumisena, ja näin edellytykset laadukkaalle sekä luottamukselliselle yhteistyölle heikkenevät. Vanhemmuus ja perhe määrittyvät vanhempien puheissa yksityisiksi alueiksi, joita ulkopuolinen ei voi suoraan määritellä tai tulkita. (Alasuutari 2004: 168.)

Pyriessään kasvatuskumppanuuteen moderni varhaiskasvattaja ymmärtää vanhempien ja ammattilaisen tasavertaisuuden merkityksen. Koivunen puhuu egalitaarisesta, yhteisyyteen perustuvasta valtasuhteesta (Koivunen 2005: 39). Vanhempien tulee olla mukana vaikuttamassa, jotta yhteiskunta kohdistaisi tukensa perheen kannalta olennaisiin tarpeisiin. Empowerment eli valtaistuminen tai voimaantuminen mahdollistaa vanhempien vaikuttamisen olosuhteisiin ja päämäärien asettamiseen. Määtän mukaan ”tavoitteena on välttää opitun avuttomuuden kehän syntyminen”. (Määttä 1999: 35-38.)

Koivusen tutkimuksessa haastatellut vanhemmat kokivat itsensä tasavertaisiksi kasvattajiksi päivähoiton henkilökunnan kanssa. Toisaalta he kokivat myös olevansa määräävässä asemassa lapsensa kasvatuksen päätöksissä. Vanhempien mielestä he itse **ovat** lapsensa parhaita asiantuntijoita, mutta antoivat tunnustusta myös kasvatushenkilöstön ammattitaidolle ja asiantuntijuudelle kasvatuskysymyksissä. (Koivunen 2005: 40.)

Joustavuus. Joustavuus kumppanuudessa tarkoittaa kykyä sopeutua erilaisiin kysymyksiin sekä vanhempien elämäntilanteiden ja olosuhteiden muutoksiin. Ammattilaisen tulisi tiedostaa vanhempien tunne-elämän vaihtelut ja muutokset mielipiteissä. Joustavassa kumppanuudessa varhaiskasvattaja hyväksyy ja sopeutuu näihin muutoksiin. (Davis 2003: 44.) Joustavaan vuorovaikutukseen kykenevä työntekijä saavuttaa yleensä hyviä tuloksia ja vanhemmat ovat häneen tyytyväisiä, sillä hänelle oikeita ratkaisuja on yleensä useampia kuin yksi (Kauppila 2005: 59-60).

Päivähoidon työntekijöiden on hyvä muistaa, etteivät vanhemmat ole mikään yhtenäinen ryhmä. Vanhemmat ovat erilaisissa elämänvaiheissa, heillä on erilaisia toiveita ja erilaiset mahdollisuudet osallistua yhteistyöhön. (Tiilikka 2005: 63.) Erilaiset perheet tuovat eri haasteita yhteistyölle. Myös perheiden sisällä on eri aikoina erilaisia elämäntilanteita, jolloin perheiden elämäntilanteen ja jaksamisen arviointi on tärkeää. Esimer-

kiksi sairauden tai työttömäksi jäämisen seurauksena voivat aiemmin vahvat vanhemmat tarvita enemmän tukea ja ymmärrystä. Olennaisinta on ymmärtää, että erilaiset perheet tarvitsevat erilaista yhteistyötä. (Hujala - Puroila 1998: 42.)

Kommunikaatio. Kommunikaatiotaito on kumppanuuden perusedellytyksiä. Kaksisuuntaisen viestinnän lisäksi kommunikaatioon, etenkin ammattilaisen näkökulmasta, kuuluu oikeiden olosuhteiden luominen, viestin tarkka kuuntelu ja tulkinta sekä asiallinen vastaaminen. Vanhemmat kokevat tärkeäksi, että heitä kuunnellaan aidosti ja heidän näkemyksilleen annetaan arvoa (Karila 2001: 281).

Vuorovaikutuksen ammattilaiselta edellytetään monia asioita, jotka ovat välttämättömiä vuorovaikutuksen tarpeeksi hyvälle toteutumiselle. Tärkeimpiä näistä ovat hyvä tahto, kunnioittava suhtautuminen vuorovaikutuskumppaniin, todellinen kuuleminen, kyky sanoa ääneen myös vaikeat asiat sekä vastuu omista ajatuksista, tunteista ja teoista. Mikään edellä mainituista ei ole itsestäänselvyys, ja kaikki vaativat ammatti-ihmiseltä sekä uskallusta että oman ammatillisuuden reflektointia ja ylläpitoa. (Kiesiläinen 2001: 268.)

Suorien kannanottojen ja ohjeiden esittämisessä tulee olla erityisen varovainen. Hoitohenkilökunnan on muistettava, että pelkän kasvatustiedon antaminen ilman henkilökohtaista tukea saattaa jopa heikentää vanhempien itseluottamusta kasvattajina. Dialogisuus, neuvottelevuus sekä annettujen ohjeiden suhteellisuus tilanteeseen ja lapseen nähden tukevat paremmin vanhempia kasvatustyössään kuin ehdottomat, normatiiviset kannanotot. (Alasuutari 2004: 168-169; Hujala et al. 1998: 19.)

Vaikka vuorovaikutus tapahtuukin vähintään kahden osapuolen välillä, on vuorovaikutusvastuu ammattilaisella. Toki hän voi vastata vain omasta osuudestaan, sillä asiakas voi olla pystymätön tai haluton toimimaan vuorovaikutussuhteeseen. Ammatti-ihmisen on kuitenkin aina vastattava oman osuutensa huolehtimisesta riippumatta siitä, mitä asiakas tekee. Taitamaton ammattilainen saattaa asiakkaan kieltäytyessä itsekkin vetäytyä vuorovaikutustilanteesta aiheuttaen suhteelle jopa pysyvää vahinkoa. Vaikeassakin vuorovaikutussuhteessa tulisi tavoitteena olla aina kasvatuskumppanuuden toteutuminen, ja ammattilaisen on pyrittävä saamaan asiakas mukaan yhteistyöhön. (Kiesiläinen 2001: 256.)

Yhteiset tavoitteet. Päivähoidon työntekijöiden ja lasten vanhempien yhteistyön lähtökohdaksi on vanhempien tietoisuus siitä, millaista kasvatusta heidän lapsensa saa. Toisaalta vanhempien täytyy voida vaikuttaa lapsensa kasvatukseen päivähoitossa ja siten monipuolistaa päiväkodin toimintaa. Tavoitteena on johdonmukainen kasvatustavoite kahden kasvuympäristön turvallisessa kokonaisuudessa. (Tiilikka 2005: 58.)

Onnistuneen kasvatuksen perusedellytys on, että hoitajat ja vanhemmat sitoutuvat yhteisiin kasvatustavoitteisiin ja määrittelevät kasvatuksen taustalla olevat yhteiset arvot (Hujala et al. 1998: 215). Kasvatuskumppanuudessa osapuolilla tulee olla samat osatavoitteet. On suositeltavaa, että kumppanit sopivat tavoitteista selkeästi niin, että kummallekään ei jää epäselväksi, mihin kumppanuudella pyritään. (Davis 2003: 42.)

Päiväkodin henkilökunta edustaa suunnittelussa ammatillista näkökulmaa, johon kuuluu päivähoitolaisten edellytettävien yhteiskunnallisten tehtävien selittäminen. Kasvatuksen ammattilaisen tehtäviin kuuluu antaa vanhemmille realistinen kuva päivähoitosta ja sen mahdollisuuksista vastata yksittäisen perheen odotuksiin. Yhdessä perheen kanssa tehtävä suunnittelu painottuu etenkin yksittäisen lapsen kasvatustavoitteiden laatimiseen ja tavoitteisiin pyrkimiseen sopivien menetelmien ja sisältöjen pohdintaan. (Karila 2001: 281.)

Yhteissuunnittelu tulisi mieltää koko lapsen hoitosuhteen ajan jatkuvana prosessina. asiat ja niiden painopisteet muuttuvat ajan myötä, mutta yhteiset keskustelut ja suunnittelu jatkuvat. Keskustelujen teemat vaihtelevat perheen tarpeista ja tilanteesta riippuen, joten henkilöstölle on tärkeää havaita käsittelyä vaativat asiat kunkin perheen kohdalla. Hyvä yhteiskunnallinen tietämys on avuksi ammatti-ihmisen pyrkiessä ymmärtämään perheitä muutenkin kuin oman elämäkokemuksen pohjalta. (Karila 2001: 282.)

Rehellisyys. Kommunikaation tulee olla myös ehdottoman rehellistä. Osapuolten täytyy voida luottaa siihen, että kaikki tiedot ja tunteet jaetaan avoimesti myös silloin, kun ne eivät ole positiivisia. (Davis 2003: 44.) Jos osa tiedoista jätetään jakamatta, luottamusta ei synny ja kumppanuussuhde ei toteudu.

Luottamus on yksi kasvatuskumppanuuden keskeisimmistä tekijöistä, ja se alkaa muodostua usein vasta silloin kun toinen osapuoli pyytää apua. Luottamuksen tunne ilmenee yleensä helpotuksena tai turvallisuuden kokemuksena. Vastaavasti epäluottamus aiheuttaa helposti huolta, epäilyksiä, pelkoa tai jopa vihaa. Vastavuoroinen luottamus ei synny hetkessä, vaan se kehittyy tavallisesti vaiheittain. Hyvän luottamuksen saavuttaminen vaatii aikaa, mutta sen rikkominen on melko helppoa. (Parviainen 2006: 170-171.)

Vanhempien ja henkilökunnan välisessä vuorovaikutuksessa saatetaan toisinaan turvautua asioiden kaunistelemiseen tai verukkeisiin. Ne vääristävät rehellistä vuorovaikutusta ja tekevät siitä epäaitoa ja pinnallista. Ihmiset saattavat perustella toimiaan seikoilla, jotka kuulostavat hyväksyttäviltä. Todelliset motiivit toimille jäävät kuitenkin mainitsematta. (Kauppila 2005: 31-31.)

Neuvottelemisen. Ei ole realistista olettaa, että kumppanit olisivat aina samaa mieltä kaikista kasvatukseen liittyvistä kysymyksistä. Kyky neuvotella asioista rakentavasti on yksi Davisin kumppanuusmallin keskeisistä osa-alueista. Jos vanhemmat mieltävät kasvatuksen ammattilaisen ratkaisun johonkin kysymykseen ehdotuksena eikä käskynä, voi kumppanuussuhde muuttua avoimemmaksi. (Davis 2003: 43-44.)

Hyvään neuvottelutaitoon kuuluu sosiaalisten taitojen lisäksi joukko erilaisia osaamisen alueita, kuten viestintätaitoja ja koordinoitukykyä. Hyvä neuvottelija kykenee ymmärtämään ja ilmaisemaan erilaisia mielipiteitä, ja hän on hyvä kommunikoija. Neuvotteluissa vanhempien kanssa ammattilaisella tulisi olla myös empaattista kykyä nähdä perheen tilanne ja ymmärtää asioita heidän näkökulmastaan. (Kauppila 2005: 191-192.) Verbaalisen vuorovaikutuksen lisäksi taitava neuvottelija hallitsee myös ei-verbaalisen kommunikaation (Kansanen 2002: 30).

Neuvottelemisen ydin on keskinäisessä kommunikaatiossa. Neuvottelijan kommunikointikyvyt riippuvat paljon myös asenteesta. Jos asennoituminen on objektiivista ja myönteistä, neuvottelun onnistuminen on todennäköisempää. Neuvottelun hyvään etenemiseen vaikuttavat myös kärsivällisyys ja kyky kuunnella toista silloinkin, kun ilmaisu ei ole sujuvaa. (Kansanen 2002: 31.)

Molemminpuolinen kunnioitus. Täydentävän asiantuntijuuden hyväksyminen on kasvatuskumppanin kunnioittamista. Molemminpuolinen kunnioitus on kumppanuussuhteen onnistumisen ehdottomia edellytyksiä. Ammatilaisen on tärkeä muistaa, että hän on tasavertainen vanhemman kanssa, ja että vanhemman mielipiteet ovat samanarvoisia kuin hänenkin. (Davis 2003: 43.)

Kunnioitus tarkoittaa pohjimmiltaan niiden ihmisten arvostamista joiden kanssa työtä tehdään. Molemminpuolinen kunnioitus auttaa vanhempia puhumaan vapaasti ja ammattilaista kuuntelemaan tarkasti. Kunnioittava työntekijä arvostaa vanhempien sanaa silloinkin, kun on itse eri mieltä asiasta. Kunnioitus tarkoittaa myös sitä, että ammattilainen haluaa käyttää koko tietotaitonsa auttaakseen vanhempia mahdollisimman hyvin. (Davis 2003: 57.)

Vuorovaikutuksen epäkunnioittavuus voi olla hyvin vahingollista kumppanuudelle. Jos kommunikaatio on epäkunnioittavaa, toista ei välttämättä loukata, mutta hänelle ei myöskään anneta arvoa. Tällöin häntä ei nähdä kokonaisena ihmisenä, jonka olemassaolo on merkityksellistä. (Sennett 2004: 17.) Myös huonojen uutisten salaaminen tai vanhempien välttely vaikeissa tilanteissa osoittaa kunnioituksen puutetta (Davis 2003: 57).

4 KASVATUSKUMPPANUUDEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

4.1 Päivähoidon aloitus

Vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan yhteistyön ensimmäinen vaihe on yleensä tapaaminen, jossa keskustellaan toiminnan ja suunnittelun perusasioista. Ammatti-ihmisellä tulisi ensitapaamisessa olla hyvät tiedot palveluista ja käynnistettävästä toiminnasta. Tiedottamisella on ensimmäisissä tapaamisissa aina keskeinen rooli. Ammatilaiselle jopa itsestäänselviltä tuntuvat asiat saattavat olla vanhemmille uusia ja selittämistä vaativia. (Kovanen 2003: 73.)

Kumppanuussuhde alkaa aina tutustumisesta. Kotikäynti perheen luona on yksi kasvatuskumppanuuden työkäytännöistä. Varhaiskasvatuksen tutustumiskäynti luo jatkumoa esimerkiksi neuvolan käytännölle, jossa terveydenhoitaja vierailee perheen kotona äidin

raskauden aikana ja synnytyksen jälkeen. Käynnin ja aloituskeskustelun lähtökohtana on antaa perheelle puheenvuoro. (Kaskela - Kekkonen 2006: 41.)

Toisin kuin päivähoitopaikka, koti on vanhemmille tuttu tila ja tarjoaa heille turvallisen paikan puhua omasta lapsesta ja perheestä. Koti myös konkretisoi vanhempien puhetta, jolloin työntekijä näkee paremmin käytännössä mitä puhuja tarkoittaa. Perheen kotona varhaiskasvattajalla on ainutlaatuinen tilaisuus luoda pohja kuulevalle ja luottamukseen perustuvalla suhteella. Vanhemmilla voi olla monenlaisia pelkoja, toiveita ja odotuksia päivähoiton aloituksen suhteen. Kasvattajan on tärkeä olla näistä tietoinen. Omien tunteiden ilmaisemisen ja selkeytymisen avulla vanhempi myös pystyy paremmin orientoimaan lastaan tulevaan muutokseen. Jos perhe toivoo, niin aloituskeskustelu voidaan käydä myös muualla kuin kotona. (Kaskela - Kekkonen 2006: 41.)

Lapsen ja vanhemman suhteen tukeminen on tärkeää kaikkien päivähoitossa olevien lasten ja perheiden kohdalla. Kaikkein tärkeintä se on lapsen aloittaessa päivähoiton sekä alle kolmevuotiaiden lasten kohdalla. Lapsen iästä riippumatta päivähoiton aloitus on merkittävä vaihe sekä lapsen että koko perheen elämässä. (Kaskela - Kekkonen 2006: 23.)

Vanhempien ensimmäiset kokemukset päivähoiton vuorovaikutustilanteista vaikuttavat merkittävästi siihen, kuinka he jatkossa kokevat yhteistyön sujuvan. Ammatillaisen tulisi uhrata tarpeeksi aikaa alkuvaiheen keskusteluille ja omien näkemystensä selkeyden ja perusteltavuuden pohtimiselle, sillä vanhemmat kuuntelevat yleensä tarkasti, mitä ammattilaisilla on sanottavana juuri heidän lapsestaan. Väärinkäsitykset ovat yleisiä, ja ammatti-ihmisen on oltava huolellinen luottamuksellista suhdetta tavoiteltaessa. (Kiesiläinen 2001: 265.)

Lapsen hoitosuhteen aloitukseen on jo pitkään kiinnitetty erityistä huomiota. On kuitenkin muistettava, että hoitosuhdetta on myös myöhemmin pyrittävä kehittämään ja lujittamaan. Kasvatuskumppanuus tuo vanhemmille ja ammattilaisille haasteen syventää vuorovaikutussuhdetta koko sen keston ajan. (Karila et al. 2006: 104-105.)

4.2 Omahoitajuus

Omahoitajatoiminnassa kullakin päivähoidon kasvattajalla on omat hoitolapset, joiden kanssa hän toimii säännöllisesti pienryhmässä, ja joiden toimintaa ja kehitystä kasvattaja erityisesti seuraa raportoiden niistä työtovereilleen ja lasten vanhemmille. Omahoitaja on vastuussa lapsen hoidosta koko hoitopäivän ajan. Hän on lapsen saatavilla paitsi perushoidon, myös leikkien aikana. Kun yksi hoitaja vastaa asioista, lapsen on helpompi tietää keneltä hän saa apua ja turvaa. (Laitinen 2004: 18.)

Omahoitajan tehtäviin kuuluu yleensä lasten vastaanotto, syöminen yhteisessä pöydässä, leikkien tukeminen, pukeminen, päiväunille laittaminen sekä potalla käyttäminen. Omahoitajan tarkoituksena on tarjota lapselle turvallinen kiintymyssyde yhteen hoitajaan. Mitä luottavaisempi side lapsella on hoitajaan, sitä vähemmän ero vanhemmista ja päivähoito stressaa lasta. (Laitinen 2004: 21.)

Omahoitajajärjestelmä päiväkodissa on Karilan (2006) mukaan kiistanalainen, eikä se välttämättä sovellu päiväkodin toimintaympäristöön parhaalla mahdollisella tavalla. Hoitohenkilökunnan jäsenillä on erilaisia koulutustaustoja ja osaamisen alueita, mikä saattaa vaikeuttaa omahoitajuuden toteutusta tasavertaisesti eri ryhmissä ja ryhmien sisällä. Lisäksi vanhemmat tulkitsevat yleensä kasvatuskumppanikseen lapsiryhmän koko henkilöstön. Vanhemmat haluavat varmistaa yhteistyön toimivuuden koko tiimin tasolla. Tällöin yhden hoitajan vaihtuminen ei välttämättä saa niin suurta merkitystä perheen näkökulmasta. (Karila et al. 2006: 102.)

4.3 Kasvatuskeskustelut

Omahoitajan tehtäviin kuuluvat kasvatuskeskustelut vanhempien kanssa. Ne ovat keskeisessä osassa kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa. Keskustelujen kautta kumppanuussuhde joko syvenee tai estyy. Käytännössä vanhempien ja varhaiskasvattajan välillä käydään vähintään kerran vuodessa syvällisempi ja yksityiskohtaisempi keskustelu lapsen tilanteesta ja kasvatuksesta. Tarpeen mukaan keskusteluita voidaan järjestää useamminkin. Ensimmäinen kasvatuskeskustelu käydään yleensä muutaman kuukauden kuluttua hoitosuhteen alkamisesta. (Kaskela – Kekkonen 2006: 45.)

Kasvatuskeskusteluissa on tärkeää luoda kasvattajan ja vanhempien välille myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Vanhempien luottamus päivähoidon työntekijöihin rakentuu yleensä kasvattajien ja lapsen välisistä suhteista ja siitä miten kasvattajan tuntoisuus lapsesta välittyy vanhemmille. Kasvattajan tehtävänä on havainnoida lasta systemaattisesti ja reflektoiden, jolloin hän pystyy välittämään oman ymmärryksensä ja tietonsa lapsesta vanhemmille. (Kaskela – Kekkonen 2006: 46.)

4.4 Päivittäiset kohtaamiset

Päiväkodin jokapäiväiset käytännöt muodostavat perustan vanhempien ja varhaiskasvattajien kumppanuussuhteen kehittymiselle (Karila et al. 2006: 101). Vanhemman, varhaiskasvattajan ja lapsen yhteinen vuoropuhelu tapahtuu jokapäiväisissä lapsen tuomis- ja hakutilanteissa. On tärkeää ottaa myös lapsi mukaan jakamiseen ja kuulla lapsen näkemyksiä tunteistaan ja päivän kulusta. Siten lapsi saa olla konkreettisesti osallisena häntä koskevissa asioissa. Kasvattajien ja vanhempien päivittäinen vuoropuhelu antaa mahdollisuuden puhua paitsi tavanomaisista lapsen asioista, myös ongelmallisistakin tilanteista. Ammattilaisen on tosin muistettava, että liian ongelmakeskeinen puhe aiheuttaa helposti vanhemmissa varautuneisuutta ja vaikeuttaa luottamuksen rakentumista. (Kaskela – Kekkonen 2006: 44, 45.)

Kasvattajan myönteinen puhe ja muistelu lapsen päivän sujumisesta auttaa vanhempaa sekä ymmärtämään lasta että tallentamaan arvokkaita lapsuusmuistoja. Vaikka kasvattajan mielestä asiat olisivatkin tavanomaisia, vanhemmalle lapsen hoitopäivään liittyvät tiedot ovat arvokkaita. Parhaimmillaan vuoropuhelu on molemminpuolista kuulemistä, josta syntyy tarvittava lapsen tuntemus. (Kaskela – Kekkonen 2006: 45.)

Päivittäisten tuomis- ja hakutilanteissa käytyjen keskustelujen merkitys vaikuttaa vaikiintuneemmalta alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä kuin muissa lapsiryhmissä. Lasten tullessa iän myötä omatoimisemmiksi näyttää myös ammattilaisten ja vanhempien kuulumisten vaihto vähenevän. Tämä saattaa joskus johtaa siihen, että päivittäiset keskustelut jäävät pois ja niitä käydään vain ongelmatilanteissa, jolloin vuorovaikutus saa helposti negatiivissävyisen luonteen. (Karila et al. 2006: 103.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusaiheen valinta

Työskennellessämme kumpikin pääkaupunkiseudun päiväkodeissa olemme kiinnittäneet huomiota päivähoidon henkilökunnan ja perheen välisen yhteistyön tärkeyteen. Päiväkodin rooli on muuttunut viimeisten vuosikymmenten aikana. Päivähoidossa on aina tehty yhteistyötä perheen kanssa, mutta yhteistyön määrä, suunta ja laatu ovat vaihdelleet (Hujala-Puroila 1998: 40). Vaikka päiväkotien välillä voi olla suuriakin eroja, jokaisen päiväkodin henkilökunnan keskeisiin tehtäviin kuuluu nykyään dialoginen yhteistyö perheiden kanssa.

Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoidossa -hanke tarjosi tilaisuuden tutkia yhteistyön toteutumista tarkemmin. Kasvatuskumppanuuden yleistyessä päiväkodeissa koemme tärkeäksi tutkia, kuinka vanhemmat näkevät yhteistyön toteutumisen nyt ja kuinka sitä voisi edelleen kehittää.

5.2 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää, toteutuvatko kasvatuskumppanuuden elementit päiväkodissa lapsen vanhemman näkökulmasta. Kysyimme neljää eri päiväkotia käyvien lasten vanhemmilta, miten nämä elementit näkyvät päiväkodin henkilökunnan ja perheiden välisessä yhteistyössä. Päiväkodin henkilökunnan yhteistyökyky, osapuolten sitoutuminen yhteistyöhön, kasvatusvastuun jakautuminen sekä molemminpuolinen luottamus olivat tutkimuksemme keskeisiä teemoja. Lisäksi pyrimme tuomaan esille asioita, jotka eivät vielä toteudu kasvatuskumppanuuden käytännössä tutkimissamme neljässä päiväkodissa. Etsimme myös tekijöitä, jotka mahdollisesti estävät kasvatuskumppanuuden toteutumista.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Tiedonhankintamenetelmänä käytimme teemahaastattelua, jossa aihepiirit eli teema-alueet olivat etukäteen määriteltyjä. Haastattelun runkona (LIITE 1) käytimme pääosin Davisin kumppanuusmallia. Haastattelimme kahdeksan lapsen satunnaisotannalla valit-

tua vapaaehtoista vanhempaa tai vanhempia. Haastattelut vanhempien kanssa nauhoitettiin heidän luvallaan. Emme käyttäneet kasvatuskumppanuus-termiä itse haastatteluissa, jotta käsite ei olisi vääristänyt haastatteluista saatavaa aineistoa. Valitsimme neljä Helsingin kaupungin päiväkotia, joissa kaikissa ainakin osa henkilökunnasta oli osallistunut varhainen vuorovaikutus- ja kasvatuskumppanuuskoulutukseen. Kaikissa valituissa päiväkodeissa kasvatuskumppanuus oli keskeisenä osana toimintakulttuuria.

Teemahaastattelu on aineistoa kerätessä joustava menetelmä, joten haastattelija voi itse ohjalla haastattelun eli tiedonhankintansa suuntaa haastattelutilanteessa. Lisäksi haastattelu antaa haastateltavalle ihmiselle merkityksiä tuottavan, aktiivisen roolin. Haastattelussa vastauksista saatavaa tietoa on mahdollista syventää ja selventää esittämällä tarkentavia kysymyksiä tai pyytämällä haastateltavaa perustelemaan näkemyksensä. (Hirsjärvi - Hurme 2000: 35.) Teemahaastattelussa ei ole varsinaisesti valmiita kysymyksiä, vaan lista niistä teemoista, joita on tarkoitus haastattelussa käsitellä. Aihepiirit on määritelty, tarkasti muotoiltuja kysymyksiä ei. Näin on mahdollista käsitellä eri haastattelutilanteissa esiin tulevia ainutkertaisia vastauksia kulloisenkin tilanteen mukaan ilman että olisi tarvetta sitoutua tarkasti strukturoituun kysymys- ja aihejärjestykseen.

Etujensa lisäksi haastattelussa on myös haittansa. Haastattelu vaatii taitoa ja kokemusta, jotta tiedonkeruu onnistuisi mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. Ensimmäisiä haastattelujaan tekevällä opiskelijalla ei välttämättä tarvittavia ominaisuuksia vielä ole. Lisäksi haastattelu ja etenkin sen litterointi vievät paljon aikaa ja voimavaroja. Haastattelu on myös virhealtista joko haastattelijasta, haastateltavasta tai molemmista johtuen. Haastateltava saattaa antaa kaunisteltuja vastauksia sosiaalisen hyväksynnän toivossa, kun taas haastattelija voi huomaamattaankin ohjalla vastausten suuntaa. (Hirsjärvi - Hurme 2000: 35.)

5.4 Aineiston hankinta

Rajasimme opinnäytetyömme koskemaan neljää Vavu-hankkeessa mukana olevaa helsinkiläistä päiväkotia. Jokaisesta päiväkodista haastattelimme kahden alle 3-vuotiaan lapsen vanhempaa. Yhdessä haastattelussa olivat mukana lapsen molemmat vanhemmat, muissa toinen vanhemmista. Haastatteluja oli siis kahdeksan, haastateltavia yhdek-

sän.

Huhtikuussa 2006 otimme yhteyttä hankepäiväkotien johtajiin ja sovimme tapaamisajat päiväkoteihin. Tapaamisissa kerroimme opinnäytetyöstämme ja sen käytännön toteutuksesta. Arvoimme listan vanhemmista, joita pyydetäisiin osallistumaan haastatteluun. Tästä arvonnasta jätimme ulkopuolelle sellaiset vanhemmat, joiden kielitaito ei luultavasti olisi riittänyt haastattelun onnistuneeseen toteuttamiseen. Jätimme pois myös sellaisten vanhempien nimet, joiden lapsi oli aloittanut päivähoidon tammikuun 2006 jälkeen, sillä heillä ei ollut mielestämme vielä riittävää kokemusta yhteistyöstä päivähoidon kanssa. Arvotuille vanhemmille jätimme kirjeen (LIITE 2), jossa kerroimme tutkimuksestamme ja heidän roolistaan siinä. Ennen kirjeen antamista olimme sopineet siinä kerrotuista käytännön järjestelyistä päiväkotien henkilökunnan kanssa.

Päiväkodit auttoivat meitä haastattelujen järjestämisessä suuresti. Myös vanhemmat osoittautuivat yhteistyöhaluisiksi, joten pääsimme nopeasti sopimaan haastatteluajoista. Haastattelut tehtiin vanhempien toivomassa paikassa eli kodissa, päiväkodissa tai pihalla toukokuun lopussa ja kesäkuun alussa. Kumpikin meistä teki neljä haastattelua kahden eri päiväkodin vanhemmille. Uskomme, että haastattelujen ilmapiiri oli välittömämpi ja tasavertaisempi, kun haastattelijat ja haastateltavat olivat tilanteessa kahdestaan. Jos haastattelihoita olisi ollut kaksi, haastateltava olisi voinut kokea tilanteen epätasa-arvoisemmaksi.

5.5 Aineiston käsittely

Loppukesällä 2006 litteroimme haastattelut. Litteroinneista muodostui aineisto, joka jakautui teemahaastattelumme rungon mukaisesti kahdeksaan pääteemaan: läheiseen yhteistyöhön, täydentävään asiantuntijuuteen, joustavuuteen, kommunikaatioon, yhteisiin tavoitteisiin, rehellisyyteen, neuvottelemiseen ja molemminpuoliseen kunnioitukseen. Haastatteluaineiston teemoittelu pääryhmiin selvensi tulosten esiinnostamista ja helpotti analysointia.

Teemoittelun avulla eri teemojen esiintymistä aineistossa voidaan vertailla. Pyrimme löytämään aineistosta tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet, joiden avulla empi-

ria voidaan saada vuoropuheluun teorian kanssa. (Eskola – Suoranta 1998: 175-176.) Teimme tietokoneelle kahdeksan pääteeman kortiston, joihin keräsimme haastatteluaineistosta kuhunkin teemaan sopivat kohdat. Vertailimme teemakortistoon kerättyjä vastuksia keskenään etsien samalla yhteneväisyyksiä ja eroavuuksia. Kortiston avulla poistimme, lisäsimme ja yhdistelimme aineistosta esiin nousseita pää- ja alateemoja sen mukaan, kuinka olennaisena kutakin teemaa pidimme tutkimustehtävän kannalta. Haastateltavat vanhemmat merkitsimme kortistoomme koodein H1-H8, joita käytämme myös seuraavaksi esitellyissä tuloksissa. Koodeista yksi kuvaa haastateltua avioparia, muut yksittäistä vanhempaa.

6 TULOKSET

6.1 Läheinen yhteistyö

Päivähoidon aloitus on ratkaiseva läheisen yhteistyön sujuvuudelle. Jos aloitus ei suju toiveiden mukaan, luottamuksen ja hyvän vuorovaikutuksen saavuttaminen myöhemmin on vaikeaa. Myönteinen alku hoitosuhteelle on hyvä perusta, jolle läheistä yhteistyötä voidaan rakentaa.

Haastatellut vanhemmat kokevat, että olennaisimpia läheisen yhteistyön muotoja ovat päivittäiset keskustelut lasta tuodessa ja hakiessa. Näissä keskusteluissa vanhemmat ja hoitohenkilökunta vaihtavat tietoja lapsen kuulumisista ja saavat näin tärkeää ymmärrystä siitä osasta lapsen elämää, jota eivät ole näkemässä. Yleisemmistä asioista päiväkotit informoi vanhempien mukaan yleensä tiedotteella, mutta jokapäiväinen viestintä on pääosin suullista.

Ehkä se näkyvimmillään on sitä, miten mä sanoisin, viestien kulkemista. Sillain et me tiedetään, mitä lapsi täällä tekee ja miten sillä menee. Ja sitten tota yhtäaikaa pystytään ja kerrotaan lapsen ryhmän aikuisille, mitä on kotona tapahtunut ja mitä pitää ottaa huomioon. (H1)

Osa vanhemmista on ottanut haastatteluissa esiin kasvat keskustelun, jossa vanhemmat ja päiväkotit sopivat kasvatuksen yhteisistä suuntaviivoista. Yksi vastaajista on maininnut myös omahoitajuuksjärjestelmän sekä ennen päivähoiton varsinaista aloittamista to-

teutettavan kotikäynnin. Vastaajan mielestä kotikäynti auttaa henkilökohtaisen kontaktin solmimisessa hoitajaan ja helpottaa läheisen yhteistyön käynnistämistä päiväkodin kanssa.

Vanhemmat ovat yleisesti sitä mieltä, että he itse ja päiväkodin henkilökunta osallistuvat yhteistyöhön. Poikkeuksia kuitenkin löytyy; erään haastatellun mukaan osallistuminen on hyvää molemmin puolin, mutta hän suhtautuu kuitenkin varauksella siihen, kerroko päiväkotia hänelle kaikista asioista. Toinen vastaaja pitää mielekkäämpänä vaihtoehtona ”kolmikantaa”, jossa yhteistyöhön osallistuisivat vanhempien ja päiväkodin työntekijän lisäksi myös lapsi. Lapsi voisi antaa ja ottaa vastaan palautetta, ja sekä päiväkodin työntekijät että perhe rohkaisisivat lasta sanomaan, miltä tuntuu. Samalla hän oppisi myös itse kuuntelemaan muiden mielipiteitä.

Usean haastatellun mielestä henkilökunta on sitoutunut yhteistyöhön hyvin. Osan mukaan henkilökunta taas on sitoutunut yhteistyöhön vaihtelevasti. Eräässä päiväkodissa kohdellaan äidin kokemuksen mukaan vanhempia eri tavalla. Isä ja äiti saavat erilaisen vastaanoton.

Ihan siitä lähtien et menee sanoo terve, et hän kysy minulta et tervehditääkö minua kun mä meen sinne pihalle ja mua tervehditään, ni mun miehen mielestä seki on vähän nihkeetä. Seki on vähän, siel on pelkkii naisii töissä ni onks noi vähän outoo noi isät siellä, mut mulle kerrotaan hienosti. (H5)

Yksi haastateltava näkee lapsen omahoitajan olevan sitoutuneempi yhteistyöhön kuin ryhmän muiden hoitajien. Vastaajan mielestä muut hoitajat väistävät omahoitajan tieltä lastansa koskevissa asioissa. Tämän seurauksena muut hoitajat eivät omahoitajan poistuttua osaa välttämättä kertoa lapsen päivän kulusta vanhempien toivomalla tarkkuudella. Haastatelluista vanhemmista yksi on sitä mieltä, että kauemmin alalla olleet hoitajat eivät ehkä ole yhtä sitoutuneita kuin sellaiset, jotka eivät vielä ole menettäneet intoaan. Tällaisia sitoutuneempia työntekijöitä haastateltava kutsuu ”kantaviksi voimiksi”.

Oman sitoutumisensa vanhemmat näkevät yleensä hyvänä, onhan kyseessä oman lapsen hyvinvointi. Eräs vanhemmista tunnustaa, että sitoutuminen voisi olla parempaa, sillä tärkeitäkin asioita on unohtunut kertoa päiväkodin työntekijöille. Yksi taas sanoo, ettei jaksakaan eikä halua osallistua päivähoidon kehittämiseen, koska luottaa täysin henkilökun-

nan ammattitaitoon.

Kaikki vanhemmat kokevat, että aikaa läheiselle yhteistyölle on välillä enemmän, välillä vähemmän. Vanhemmat ymmärtävät sen, että aikaa keskusteluille ei välttämättä löydy juuri silloin kuin he itse haluaisivat. He eivät oleta, että hoitohenkilökunnalla olisi kiireisissä tilanteissa aina mahdollisuus keskustella. Myös vanhempien kiire rajoittaa yhteistyön mahdollisuuksia etenkin vanhempien tärkeiksi kokemissa tuomis- ja hakutilanteissa. Aikaa löytyy kuitenkin myöhemmin, eivätkä vanhemmat odotakaan, että keskustelua voitaisiin käydä heti.

No siis pääsääntöisesti joo, mut että ihan, onhan siis ihan selvää että jos mä haen silleen, että ne on just lähös ulos ja ne pukee siel lapsii päälle ja siinä ei oo esimerkiks kun kaks ja yks on lähteny jo ulos ja ottaa lapsii vastaan pihalle ja yks siin vauhdil pukee, ni eihän se oo niinku sellast et alat nyt kyselee et mites niinku ja mul ois vähän asiaa ja se sillain et vois ees olettaa. Mä en epäile yhtään et en vois sanoo, et voitasko jutella siitä ja siitä asiasta ja ne sanoo et tuu vähän rauhallisenpana aikana, et kyl ne tottakai sit niinku etsii sen tilan ja hetken sille. Et en mä niinku ees vaadi et niitten pitäis luoda se hetki heti. Sehän on ihan niinku kohtuutonta vaatii. (H3)

Läheinen yhteistyö on kaikille haastatelluille vanhemmille tärkeää. Lapset viettävät päiväkodissa suuren osan päivästä, ja toimivalla yhteistyöllä katsotaan olevan suuri merkitys lasten hyvinvointiin. Erään haastatellun mielestä päiväkodin hoitajat ovat kuin perheenjäseniä, sillä lapsi viettää heidän kanssaan suurimman osan valveillaoloajasta. Läheinen yhteistyö nähdään koko hoitotyön perustana, tiedon jakamisena ja osapuolten välisen luottamuksen lisääjänä. Ilman yhteistyötä ja luottamusta lasta olisi vaikea jättää hoitoon.

Tottakai se on tärkeätä et se pelaa, että sä voit luottavaisin mielin jättää sen lapsen sinne tarhaan. Et jos ei se toimis, ni koko ajan miettis et mitenhän sillä menee. Nyt ku tietää et se toimii ja mä saan kuulla mitä siel tapahtuu ni siinä mielessä niinku lisää sitä luottamusta. Se lisääntyy se luottamus siinä et mitä paremmin se yhteistyö toimii. (H3)

Päiväkotien omahoitajuusjärjestelmä ei ole käsitteenä selvä kaikille vanhemmille. Yksi ei tiedä lapsensa omahoitajaa, yksi olettaa tietävänsä ja yksi sanoo tietävänsä jollain tasolla, mitä termillä tarkoitetaan. Näkemykset omahoitajuuden merkityksestä ovat moniselitteisiä. Osa vastaajista ei ole havainnut omahoitajuudella olevan vaikutusta päiväko-

din arkeen. Osa pitää omahoitajuutta selkeästi hyvänä asiana. Moni vanhemmista olettaa kaikkien hoitajien olevan vastuussa kaikista ryhmän lapsista. Huolimatta siitä, millaisena vanhemmat omahoitajan roolin näkevät, he pitävät päiväkotinsa hoitojärjestelyitä yleisesti ottaen toimivina. Joidenkin toiveena omahoitajuuden kehittämisessä on muidenkin kuin omahoitajan pääseminen tarpeeksi lähelle lasta, jotta lapsen turvallisuuden tunne säilyisi hoidossa silloinkin kun omahoitaja on poissa.

Omahoitajan roolin kasvatustalustelun toisena osapuolena muistaa puolet haastatelluista. Kasvatustalustelut on koettu mahdollisuutena kertoa, mitä vanhempi lapsensa kasvatuksessa arvostaa. Näin on luotu yhteisymmärrystä vanhempien ja omahoitajan (ja hänen kauttaan koko ryhmän henkilökunnan) välille. Omahoitajan tekemä kotikäynti on myös mainittu turvallisuuden tunnetta synnyttävänä tekijänä. Kotikäynnin ansiosta vanhempi on kokenut, että hoitaja on aidosti kiinnostunut perheestä ja lapsesta.

Jos omahoitaja vaihtuu liian usein, kokee vanhempi ryhmän muut hoitajat tärkeämmiksi. Eräs vanhempi sanoo, ettei tule yhtä hyvin toimeen lapsensa omahoitajan kuin ryhmän toisen hoitajan kanssa. Tämä vanhempi pitää siis toista hoitajaa ryhmässä omahoitajaa läheisempänä.

Joitakin vanhempia arveluttavat päiväkodin poissaolojärjestelyt, sillä henkilökunnan sairastapauksissa ei aina saada sijaista tilalle. Vajaan henkilökunnan selviäminen täyden lapsiryhmän kanssa huolestuttaa.

Jos joku on sairaana, mä ihan oikeesti toivon, että päiväkotiki raskis palkata jonku sijaisen vaikka se tulis niinku... se on ihan järkyttävää aatella, että siin on ihan hirvee työ niillä työntekijöillä. Tämmöset pienet, jotka sinkoo joka suuntaan eikä pysy pystyssä nii... et se niinku kaikkia niitä kolmee tarvitaan tosissaan, et joskus on ollu silleen et ku yks on ollu sairaana nii oon ollu silleen, et mitenhä ne pärjää, niinku mielessään aatellu silleen sympaattisesti. Että semmonen, että jos jostakin keksii kritiikkiä niin tää päiväkodin tämmöstä, että budjetointi tai jostain muusta ottaa se pois et se olis oikeesti se työntekijämäärä aina se mikä kuuluu olla. Koska joskus ei oo ollu. Sillon on kyllä vähän hirvittäny. (H8)

6.2 Täydentävä asiantuntijuus

Haastateltujen vanhempien mielestä päävastuu heidän lapsensa kasvattamisesta on heil-

lä itsellään. Päiväkodin henkilökunnan merkittävä rooli kasvattajana ja paikkana lapsen kasvuille tunnustetaan, mutta vanhemmat itse määrittelevät kasvatuksensa perustan. Varhaiskasvattajat jakavat kasvatustuon vanhempien kanssa antamalla toimintamalleja ja neuvoja kasvatuskysymyksissä. Vanhemmat arvostavat päiväkodin työntekijöiden antamaa tukea.

Mä luulen et meillä se ajatus on ehkä nii et se perusvastuu on kuitenkin vanhemmilla. Kyl se niinku pohja luodaan kotona. Mut tuntuu tietysti kivalta et jos päiväkodissa on semmoset periaatteet et se kasvatustuu saa sieltä tukea... et me ei olla niinku työntämässä sitä kyllä sitä (nauraa) kasvatustuuta kuitenkaan sinne et-tä onhan... niillon hirveen paljon herkullisia tilanteit, missä voidaan niinku taval-laan antaa niit malleja ja toimintatapoja ja sillai kasvaa... mut ehkä kasvaa eikä kasvattaa. (H7)

Vanhemmat mieltävät päiväkodin paikkana, jossa lapsi oppii sosiaalisia taitoja ryhmän jäsenenä. Kotona lapsi saa yksilöllisempää hoitoa ja kasvatusta. Tästä huolimatta vanhemmat uskovat, että kotona ja päiväkodissa lasta kasvatetaan samojen periaatteiden mukaisesti.

Keskustelut hoitohenkilökunnan kanssa ovat vanhempien mielestä tasa-arvoisia. Vanhemmat kysyvät mielellään neuvoa päiväkodista, josta annetaan hyviä näkökantoja ja ajattelumalleja. Vanhemmat eivät koe, että päiväkodin henkilökunta olisi auktoriteetti heidän lastaan koskevissa asioissa. Eräs haastatelluista sanookin, että vanhemmat ovat oman lapsensa asiantuntemuksen viimekätisiä auktoriteetteja, sillä he tuntevat lapsensa parhaiten. Päiväkodissa on otettu tämä hyvin huomioon ja suhtauduttu vanhempien näkemyksiin vakavasti. Osa muistakin vanhemmista on sitä mieltä, että heidän mielipiteitään on kuunneltu joka asiassa. Hoitosuhteen aluksi käydyt keskustelut ja yhdessä sovitut säännöt ovat auttaneet tasavertaisen suhteen ylläpitämisessä. Yksi vanhemmista ei ollut täysin tyytyväinen hoitohenkilökunnan kanssa käytyihin keskusteluihin.

No ei ne välttämättä missään niinko ohjeita anna, kyl tietysti joskus harmittaa et tulee sellanen, mut se on niin paljon siit omastaki mielentilasta kiinni. Sellaset pienet vihjeet. (H5)

Monen vanhemman mielestä henkilökunta on hyvin yhteistyöhaluista. He kokevat, että päiväkodissa tuetaan yhteistyötä enemmän henkisesti ja tunnetasolla kuin konkreettisilla toimilla. Silti monet mainitsevat päiväkodin henkilökunnan tukevan yhteistyötä useilla

kasvatuskumppanuuteen liittyvillä käytännön asioilla, kuten kasvatuskeskustelulla, omahoitajuudella, pehmeällä laskulla ja kotikäynnillä.

Ennen hoitosuhteen alkua toteutettavasta hoitajan kotikäynnistä pidetään, sillä sen koetaan lisäävän tunnetta, että hoitajat ovat aidosti kiinnostuneita perheestä ja lapsesta. Kotikäynti on tärkeä, koska hoitaja tulee kylään sekä tutustuu lapseen ja lapsen omaan ympäristöön luoden turvallisuuden tunnetta sekä vanhemmalle että lapselle. Päiväkodin työntekijöiden aito kiinnostus ja asiantuntijuus kotikäynneillä ja pehmeässä laskussa koetaan ammattimaiseksi ja hyväksi asiaksi.

Henkilökunnan asiantuntijuus hoidon aloituksessa ei yhden haastatellun mielestä näkynyt mitenkään. Toinen sanoo monen asian jääneen alussa epäselväksi. Hän olisi kaivannut enemmän tietoa päiväkodin käytännöistä. Erään haastateltavan mielestä päivähoidon aloituksessa näkyi lastentarhanopettajan ja lastenhoitajan ero. Hänen mukaansa lastentarhanopettajalla on enemmän teoreettista tietoa, kun taas lastenhoitaja on päiväkodin arjen havainnoija.

Vanhemmat toivovat ammattikasvattajien asiantuntijuuden olevan ennenkaikkeaa turvallisen ilmapiirin luomista lapselle, lapsen huomioimista ja syliin ottamista. Lapselle tulee antaa aikaa, mutta myös vanhemmat toivovat hoitohenkilökunnalta aikaa itselleen saadaakseen neuvoja ja tukea kasvatukseen. Vaikka koulutuksen merkitys asiantuntijuuden kehittämisessä tunnustetaan, on vanhemmille tärkeämpää käytännönläheinen kontaktin ottaminen sekä perheen ja lapsen huomioiminen. Asiantuntijuus nähdään arjessa opastamiseksi.

Kyllähän varmaan kuvittelis et kun he ovat alan ammattilaisia et heillä pitäis olla viimisin tieto siitä et miten missäkin tilanteessa ja sit eritoten et jos on jotain vaikeutta siinä lapsen kanssa, niin sitte olis vanhempien varmaan ihan kiva saada apua. (H5)

Erään vastaajan mielestä myös ammattilaisen työkokemus ja asenne työhön merkitsevät paljon. Samalla hän kuitenkin korostaa, etteivät asenne ja asiantuntijuus ole samoja asioita. Toisen vanhemman mielestä asiantuntijuus ei saa olla byrokraattista, virastomaista neuvontaa, vaan ”normaalialta arkista touhua mukavassa hengessä”.

6.3 Joustavuus

Haastateltujen vanhempien mielestä molemminpuolinen joustavuus on hyvää. Päiväkodeissa on vanhempien mielestä otettu perheiden yksilölliset tarpeet hyvin huomioon. Hoitohenkilökunnalla on selkeästi halua auttaa perheitä kasvatuksessa. Päiväkodin työntekijöiden joustavuutta rajoittaa etenkin lasten suuri määrä. Tästä huolimatta lasten erityistarpeet on huomioitu herkästi.

Kyllä mä oon sen huomannut et lapsi on vähän arka sillee uusien, just jos joku vaikka sijainen ja näin niin kyllä he on sen hirveen hyvin jotenki silleen junailtu, että siinä on aina joku tuttu hoitaja johon voi sitte tavallaan turvautua ja esimerkiksi tiedottavat sillee, et esimerkiks sillon ku mä en ollu vielä töissä ni ilmottivat et sä voit tuoda lapsen sillon ja sillon kun mä oon töissä semmosessa ja semmosessa vuorossa, et heti aamusta on se uus ihminen tai iltapäivästä. (H6)

Eräs vanhempi ottaa esiin päiväkodin henkilökunnan kärsivällisyyden ja huomaavaisuuden nopeista muutoksista kärsivän lapsensa kohdalla. Päiväkodissa on esimerkiksi kerrottu lapselle etukäteen tulevista muutoksista ja huomioitu lapsen erityistarpeet päivittäisissä siirtymätilanteissa. Vanhemman mielestä lapsi on päiväkodissa otettu huomioon mahdollisimman hyvin.

Vanhemmat suhtautuvat mielestään itse melko joustavasti päiväkodin toimintatapojen muutoksiin. Heille on tärkeää, että muutokset perustellaan hyvin, jolloin niihin on helpompi sopeutua. Osa vanhemmista toivoo, että henkilökunta kertoo suoraan mahdollisista positiivisista ja negatiivisista muutoksista, esimerkiksi hoitajavaihdoksista lapsen vaihtaessa ryhmää. Vanhemmat kokevat, että joihinkin muutoksiin on vain tyydyttävä. Esimerkiksi omahoitajan vaihtuminen on merkittävä asia, mutta sille ei perhe mahda mitään. Eräs haastateltavista uskoo, että ottaisi asian nopeasti puheeksi, jos henkilökunta vaihtuisi jatkuvasti.

Myös lapsen haku- ja tuomisaikojen suhteen päiväkodin henkilökunta koetaan hyvin joustavaksi. Yhdessä päiväkodissa toivotaan, että lapsi tuotaisiin ennen aamiaista. Vanhemmat pyrkivät noudattamaan päiväkodin hoitohenkilöstön toivomusta lapsen tuomisesta, mutta poikkeustapauksissa työntekijät ovat suhtautuneet hyvin muutoksiin, kunhan vanhemmat ovat ilmoittaneet niistä etukäteen hoitopaikkaan.

Hirveen hyvä, siis ei mitään ongelmia. Et joskus on ollu aamulla joku meno ja ollaan menty yhdessä ja tultu myöhemmin, niin sitten kun aina etukäteen ilmoittaa, niin ei mitään ongelmia oo ollu. Sitte kans ton haun kanssa, harvemmin nyt joustetaan siihe et oltas myöhässä, mut enemmänkin ehkä sitä että isovanhemmat joskus tulee hakeen aikasemmin niin sitte ilmoitetaan että mummi ja pappa tulee haakeen ja tulevat varmaan jo kahden aikaan. Niin ei mitään, ne on vaan ilosia, että niinku silleen hirveen joustavasti mun mielestä on ollu kaikki. (H2)

6.4 Kommunikaatio

Vanhemmat kokevat olevansa melko tietoisia lapsensa päivän kulusta päiväkodissa, mutta enemmänkin olisi hyvä tietää. Päivittäiset kuulumiset henkilökunnan kanssa vaihdetaan lapsen tuomis- ja hakutilanteissa, muista asioista päiväkodin henkilökunta tiedottaa lehtisillä ja tiedotteilla. Jos lapsen oman ryhmän aikuiset ovat lasta haettaessa jo lähteneet kotiin, tiedonsaanti lapsen päivästä voi jäädä heikoksi. Hyvin tärkeistä asioista kuten allergiaraporteista tiedotetaan hyvin silloinkin, kun oman ryhmän hoitajia ei enää ole paikalla. Eräs haastateltavista piti pehmeää laskua hyvänä keinona tutustuttaa myös vanhemmat päiväkodin arkirytmiin. Osa vanhemmista oli lisäksi sitä mieltä, että oma aktiivisuuskin vaikuttaa siihen, kuinka paljon lapsensa päivästä saa tietoa.

Joidenkin vanhempien mielestä omahoitaja paneutuu kommunikaatioon vanhempien kanssa intensiivisemmin, kun taas muut hoitajat saattavat välillä kertoa lapsen päivästä liian epämääräisesti.

Sillon alkukeskustelus me tätä pohdittiin ja päädyttiin siihen, että koitetaan puolin ja toisin kertoa sitä, et jos niinkun mitään on tai vaikka ois normaalikin, niin sit kerrotaan et on ollu normaali päivä, että on ne pääjutut. Ja mun mielestä omahoitaja siihen paneutuu, mut muut ei. Eli omahoitajan osalta se toteutuu musta aika hyvin. Mutta joskus oman ryhmän muut hoitajat menee kyllä siihen, että hyvin meni, mikä ei oo ihan tyydyttävää, koska se oli liian suppeesti sanottu, et vois sanoa että hyvin meni ruokailu ja hyvin meni nukkuminen et niinku sekin ois se parempi. (H7)

Eräessä tapauksessa vanhempi ei ollut kuullut lapsensa taipumuksesta käyttäytyä ajoittain aggressiivisesti muita lapsia kohtaan päivähoitossa. Vasta vanhemman otettua asian itse puheeksi, henkilökunta myönsi näin olevan.

Kun me oltiin serkkua kattomassa niin lapsi läimi sitä serkkua ja se on meillä semmonen, että lyödä ei saa kertaakaan eikä ketään. Niin musta tuntu että lapsi kävi aina pienempää serkkuaan läimimässä silloin, kun silmä vältti, sit mä että mistähän noi tulee kun se tosiaan on tosi kiellettyä kotona. Sit mä kysyin (päiväkodin) tädiltä et lyökö lapseni toisia lapsia ja se sano että kyllä nyt välillä, et taitaa olla semmonen ikä et ne läimii toisiaan. (H2)

Vanhemmat kaipaavat myös esimerkiksi vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan yhteisiä laulu- tai jumppahetkiä. Tällöin vanhemmat näkisivät päiväkodin toimintaa sisältäpäin ja samalla kommunikaatio hoitajien kanssa olisi tiiviimpää. Eräs vanhemmista mainitsee haluavansa enemmän tietoa lapsensa kehityksen etenemisestä esimerkiksi portalla käymisen suhteen.

Päiväkodin työntekijöiden kommunikointitaidot ovat vanhempien mielestä yleensä hyvät, mutta niissä on vaihtelua. Työntekijät osaavat kertoa tarvittavat asiat ymmärrettävästi, mutta joidenkin kanssa kommunikaatio on sujuvampaa kuin toisten. Hoitohenkilökunnan kommunikaatiotaitoja ei pidetä erityisen koulutettuina, mutta riittävinä kahdenkeskiseen vuorovaikutukseen.

Vanhempien mukaan henkilökunta vastaa asianmukaisesti heidän toiveisiinsa ja kysymyksiinsä. Eräs haastateltava on joskus toivonut suurempia vastauksia ja tuntenut, että hänen huoltaan vähäteltiin. Toisaalta toinen vastaaja sanoo, ettei päiväkodissa ole koskaan vähätelty mitään ja kaikki viestit vanhemman suunnalta on otettu vakavasti ja asiallisesti. Yksi vanhemmista kertoo antaneensa kerran negatiivista palautetta hoitajille, ja siihen oli suhtauduttu hyvin.

Osalla vanhemmista on toiveita olosuhteiden kehittämistä vieläkin suotuisammaksi kommunikaatiolle. Kasvatuskeskusteluja ja vanhempainiltoja toivotaan useammin. Vanhempainiltojen ei tarvitsisi olla kovin virallisen oloisia, vaan kevyesti toteutettuja. Vanhemmat toivovat myös tilaisuuksia puhua lapsen asioista ilman muita vanhempia ja lapsia. Haastateltujen vanhempien lapset ovat vielä niin pieniä, että heidän läsnäolonsa keskusteluissa ei häiritse. Yksi vanhempi kuitenkin toivoi, ettei oma lapsi olisi aina kuulemassa päivittäisiä keskusteluja.

Mielipiteet jakautuvat siitä, kumman osapuolen tulisi olla aktiivisempi riittävän hyvien

kommunikaatio-olosuhteiden toteuttamisessa. Eräs vanhemmista toivoo päiväkodin henkilökunnalta aloitetta, toisen mielestä toteutuminen riippuu vanhempien omasta aktiivisuudesta. Erään vanhemman mielestä olosuhteita kommunikaatiolle ei luoda, vaan käytetään olemassa olevia mahdollisuuksia. Poikkeuksena hän mainitsee etukäteen soveltavat kasvatustalut.

Vanhempien mielestä heidän viestinsä tulkitaan päiväkodissa yleensä oikein. Yhdelle vanhemmalle on jossain vaiheessa jäänyt mielikuva, että hänen sanomisensa on yksittäisissä asioissa ymmärretty väärin. Vanhempi ei kuitenkaan pidä väärinkäsityksiä merkittävinä. Jotkut haastateltavista kokevat, että on vaikea arvioida tulkitseeko päiväkodin henkilökunta heitä oikein. Suuria väärinkäsityksiä ei vanhempien mielestä ole ollut. Eräs vastaaja olisi kuitenkin toivonut pehmeään laskuun enemmän aikaa ja keskustelua.

6.5 Yhteiset tavoitteet

Vanhemmat kokevat, että lasta kasvatetaan kotona ja päiväkodissa suunnilleen samojen periaatteiden ja kasvatustavoitteiden mukaisesti, joskin joidenkin vanhempien mielestä kasvatustavoista löytyy myös selkeitä eroja. Päiväkodin kasvatusta nähdään yleisempänä kuin kotikasvatusta. Kotona lapsi saa yksilöllisemmin huomiota, kun taas päiväkodissa huomio jakautuu monen lapsen kesken. Erään vanhemman mukaan kotona ei olla yhtä tarkkoja säännöistä kuin päiväkodissa, tosin hänenkin mielestään kasvatuksen pääperiaatteet ovat samat sekä vanhemmilla että päiväkodilla.

Osa vanhemmista uskoo, että kasvatusta ei päiväkodissa ole pelkästään aikuisten käsissä. Lapset myös kasvattavat toinen toisiaan. Isossa lapsiryhmässä aikuiset eivät ehkä pysty aina kieltämään lapsia. Vastuu päiväkodissa on kuitenkin vanhempien mielestä ehdottomasti hoitajilla.

Se on mukavaa, että siellä löytyy myöskin ne suht samat rajat toimia, että johonki asti voi lapsi toimia ja sit tulee raja vastaan tai et hänen ei tarvii kaikesta ottaa vastuuta, ei tarvii kantaa vastuuta lapsena kovin monista asioista vaan se aikuinen on se, joka kantaa niinku sitä vastuuta ja asettaa rajat. Ja sit taas tää, että kotona ei oo hirveen isoa porukkaa eikä tietysti... harvoja perheitä mis on paljon väkeä mut että päiväkodin kasvatustavuu tai kasvamispaikka on sit taas sitä, että siellä opitaan sosiaalisesti isommas porukassa tulemaan toimeen saamatta niin paljon huomiota, yksilönä. (H7)

Sen, onko lasta aidosti kasvatettu samojen periaatteiden mukaisesti, näkee erään haastatellun mukaan vasta siitä, miten lapsi omaksuu kasvatuksen ja miten kasvatusta näkyy lapsen käyttäytymisessä. Sosiaalisuuden opettelu, ruokailutilanteet, leikkiminen ja toisten huomioon ottaminen on molemmille osapuolille tärkeää lasten kasvatuksessa. Vanhemmat toivovat, että kotikäynneillä ja kasvatustilanteissa sovittuja asioita noudatetaan käytännössä.

Kasvatustilanteita lukuunottamatta vanhemmat osallistuvat päiväkotitoiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin hyvin vähän. Yksi vastaaja mainitsee vanhempainillat tapana vaikuttaa. Osa ei tiedä, kuinka voisi osallistua, yksi ei edes halua. Palautekyselyihin vanhemmat ovat vastanneet, mutta muuten vaikuttaminen on vähäistä.

Hyvin vähän. Kyllä siis sellanen lomakepohjanen arviointihan täällä on aina silloin tällöin, jossain suunnilleen kerran vuodessa. Kyllä me näitä tämmösiä arviointilomakkeita, silloin kun sellainen tulee niin täytetään. Mut et suunnitteluun ei kyllä osallistuta millään tavalla muuta kun mitä tulee sitte sen yksilökeskustelun kautta. Et siinä on sit näitä teemoja, että mihin keskitytään meidän lapsen kasvatuksessa alkavana vuonna ja tämmösiä. Se on oman lapsen kasvatuksen ja niinkun täällä olemisen suunnittelua. Mut siihen mitä tää talo yleisesti tekee niin siihen me ei kyllä osallistuta millään tavalla. (H1)

Edellä mainittujen esimerkkien lisäksi vanhemmat eivät koe osallistumisen olevan systemaattista, vaan yksilötason keskustelut hoitajien kanssa ovat pääasiallinen vaikuttamiskeino. Päivittäinen kommunikaatio kasvatustilanteiden kanssa on keino varmistua omien toiveiden välittämisestä päiväkotiin.

6.6 Rehellisyys

Vuorovaikutus vanhempien ja hoitohenkilökunnan välillä on kaikkien haastateltujen mielestä rehellistä. Henkilökunnan aito kiinnostus ja omistautuminen sekä lapsen viihtyminen päivähoidossa lisäävät vanhempien luottamusta päiväkotiin. Eräs vanhempi sanoo luottavansa hoitohenkilöstön ammattitaitoon ja ihailevansa sitä rauhallisuutta, millä kaoottisista tilanteista päiväkodissa selvitään. Päiväkodin aloitus ja pehmeä lasku olivat auttaneet joidenkin vanhempien mielestä löytämään luottamuksen osapuolten vä-

lillä.

Yksi haastatelluista vanhemmista luottaa henkilökuntaan varauksella. Hän ei ole aina saanut tietoa lapsensa haavereista heti, vaan on joutunut itse kyselemään hoitajilta siitä, mitä on tapahtunut. Toisen vanhemman mielestä hoitajat voisivat kertoa tapahtuneesta rohkeammin, ilman ylimääräistä hienotunteisuutta. Monet vanhemmat toivovatkin, että päiväkotiki kertoo heille rehellisesti myös mahdollisista negatiivisista asioista.

Kyl se aikamoista on mitä siellä pihalla päivän aikana tapahtuu, niin lähinnä jos lapset, tai toi isompi, joka osaa jo kommunikoida ihan, ni jos se puhuu jotain mikä musta on vähän epäilyttävää, ni kyllä mä sit kyselen ja utelen et jos on joku nirhauma, kuhmu tai joku jossain. Se muuten on ollu huono juttu, et aina ei saa tietoo niistä, et on joku ihan selvä loukkaantuminen, tai siis on kaatunu tai pudonnu tai jotain, ni ei kerrota heti. (H5)

Yleensä vanhemmat ja henkilökunta pystyvät haastateltujen mukaan ottamaan puheeksi vaikeatkin asiat, jos niitä on tullut esiin. Nekin, joilla vaikeuksia ei ole ollut, uskovat että kumpikin osapuoli pystyisi asioista tarvittaessa puhumaan. Eräs haastateltava kertoo, että on kysynyt päiväkodista kysymyksiä mitä ei välttämättä neuvolasta kysyisi, sillä päiväkodissa on ollut mahdollista keskustella epävirallisemmin. Osa vanhemmista kokee, että puheeksi ottaminen riippuu asiasta, ei päiväkodista. Jos jostakin asiasta on vaikea puhua, se on vanhempien mukaan enemmän heidän henkilökohtainen valintansa kuin päiväkodin ilmapiiristä johtuva asia.

Yhdessä haastattelussa tulee esiin vanhemmilla hoitosuhteen alussa ollut epäily siitä, voiko yhteistyö toimia ja millä tasolla. Työntekijät tuntuivat vanhempien mukaan viihtyvän päiväkodissa ”liiankin” hyvin. Tämä epäilytti vanhempia hieman, sillä heidän mielestään ongelmatonta työyhteisöä ei ole.

Vanhemmat eivät koe, että lapsen ja päiväkodin henkilökunnan kertomusten välillä olisi juuri ristiriitoja. Monilla lapset olivat vielä niin pieniä, että puhetta ei paljon tullut. Silloinkin kun ristiriitoja on, vanhemmat sanovat niiden johtuvan lapsensa vilkkaasta mielikuviutuksesta.

On mutta mä tiedän, että siis tää mun tyttö on tosi kova keksimään, se on tosi kova juksaamaan. Se ite sanoo, et se juksaa. Ja sit se nauraa. (H8)

6.7 Neuvotteleminen

Ristiriitoja vanhempien ja hoitajien välillä ei vanhempien mukaan ole juuri ollut. Muutammat asiat ovat jääneet vaille selvitystä tai ne on hoidettu huonosti, mutta vanhemman huomautettua asiasta parannusta on tullut. Eräs haastateltu mainitsee, että voisi mennä suoraan puhumaan henkilökunnalle, jos ristiriitoja tulisi. Neuvotteluilmapiiri vaikuttaisi siis olevan päiväkodeissa hyvä.

Kaikki vanhemmat kokevat, että heitä kuunnellaan päiväkodeissa aidosti. Yksi vanhemmista suhtautuu päiväkotihenkilökunnan kuuntelukykyyntä positiivisesti, mutta mainitsee, että parantamisen varaa vielä on. Keskustelut otetaan vakavasti ja henkilökunta kuuntelee vanhempien asiaa keskittyneesti. Yhden vanhemman mielestä on tärkeämpää, että häntä kuunnellaan muodollisissa neuvotteluissa kuin päivittäisissä kuulumisten vaihdoissa. Toinen vanhempi sanoo, että keskustelut ovat yleensä niin arkisia, ettei niissä tarvitse erityisesti kuunnella toista.

Kiire vaikuttaa hoitohenkilökunnan mahdollisuuksiin pysähtyä kuuntelemaan vanhempaa. Joidenkin vanhempien mielestä työntekijät eivät pysty paneutumaan kaikkeen samalla syvyydellä kuin he itse. Se, milloin viesti välitetään päiväkotiin, merkitsee paljon. Erään vanhemman mukaan aamulla kerrottu asia jää varmemmin hoitajan mieleen kuin iltapäivällä kerrottu.

6.8 Molemminpuolinen kunnioitus

Sekä päiväkodin henkilökunnan että vanhempien asenne yhteistyöhön on vanhempien mukaan myönteinen. Kunnioitus on molemminpuolista ja henkilökunta vaikuttaa aidosti kiinnostuneelta perheen asioista. Päiväkodin työntekijät ovat halukkaita keskustelemaan, kertomaan ja kyselemään. Keskustelut ja niistä syntynyt yhteisymmärrys luovat hyvän pohjan molemminpuoliselle kunnioitukselle. Osa vanhemmista kuitenkin kokee, että hoitajien välillä on eroja asenteessa.

Päiväkodissa hyväksytään vanhempien negatiivisetkin tunteet. Eräs haastatelluista oli ilmaissut päiväkodin henkilökunnalle pettymyksensä hoitojärjestelyistä, jonka jälkeen ilmapiiri hänen ja päiväkodin työntekijöiden välillä oli parantunut. Osa vanhemmista

sanoo, ettei negatiivisia tunteita ole ollut tai että he eivät näytä niitä hoitajille.

Vanhemmat arvostavat päiväkodista tulevia näkemyksiä ja tuntevat, että myös hoitohenkilöstö arvostaa heidän näkemyksiään. Vanhemmat kokevat, että he pystyvät kertomaan näkemyksistään ja mielipiteistään hoitajille ja että hoitajat toimivat usein ehdotusten mukaisesti. Henkilökunnan ammattilaisuutta ja asiantuntijuutta arvostetaan, joskin yhtä vastaajaa huvitti erään hoitajan liiallinen ammattisanaston käyttö. Osa haastatelluista uskoo, että hoitajat pystyvät vertailemaan lapsia päiväkodissa ja saavat lapsesta sellaista ainutlaatuista tietoa, jota vanhemmat eivät saa.

Asenne on hyvin positiivinen, tai että kaikilla on selvästi sama päämäärä sen toiminnan kanssa että lapsella on hyvä olla. Et se on se mikä sieltä henkii ja mikä itsellä on pääasia. Lapsi on kuitenkin siellä monta tuntii päivässä, et sillä olis hyvä ja kiva olla niin ollaan mun mielestä samoilla linjoilla siinä. (H2)

No siis tottakai mä haluan et se toimii. Niinku mä sanoin ni se on tosi tärkeä sen luottamuksenkin kannalta, et mä haluan sen lapsen jättää sinne hoitoon. Siinä mielessä mä haluan et se toimii ja mä yritänki ja aina sit vaihdetaan kuulumisii ja hekin on kiinnostunu ja kyselee et missäs sä nyt olit ja sillee että mäki sit aina kyselen, että kyllä, mä haluan ainaki niinku yrittää et se toimii. (H3)

Kaikilla on siis sama päämäärä toiminnassa ja selkeä tahto hyvään yhteistyöhön. Eräs vanhemmista sanoo kunnioittavansa henkilökuntaa kovasti ja kokevansa, ettei ole aliarvostettu tai ”vain yksi massasta”. Joku hoitaja saattaa olla omistautuneempi työlleen kuin toinen, ja joskus henkilökunnalla voi olla turhaa arkuutta yhteistyössä. Myös johtajan kanssa keskustelemiseen pitäisi yhden vanhemman mielestä olla matalampi kynnyks. Kaikkiaan vanhemmat kuitenkin arvostavat yhteistyötä, ja näkevät sen perustana koko toiminnalle.

6.9 Päiväkotien väliset erot

Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan yhteistyössä on eroja päiväkotien välillä. Eri-tyisesti eroavaisuuksia on siinä, miten vanhemmat kokevat omahoitajuuden ja sen toteutuksen käytännössä. Joissakin päiväkodeissa omahoitajuus ei näy vanhemmille juuri mitenkään, kun taas toisissa omahoitajan rooli on näkyvämpi. Myös henkilökunnan sitou-

tumisessa, työinnossa ja työssä viihtyvyydessä on vanhempien vastausten perusteella eroa päiväkotien välillä.

Myös tiedottaminen lapsen päivästä vanhemmille vaihtelee. Osassa päiväkodeista tiedonkulku on tulosten mukaan toimivaa. Toisissa päiväkodeissa tiedottamisessa on enemmän parantamisen varaa. Joissakin tapauksissa henkilökunta on jättänyt kertomatta esimerkiksi lapsen tapaturmasta, mikä heikentää vanhempien luottamusta hoitajiin.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Läheinen yhteistyö. Ensimmäiset kokemukset vuorovaikutuksesta päiväkodin kanssa vaikuttavat koko hoitosuhteen laatuun ja jatkuvuuteen (Kiesiläinen 2001: 265). Vanhempien mielestä kotikäynti päivähoidon aloittamisen yhteydessä on positiivinen asia, joka auttaa hoitosuhteessa alkuun, lisää tietoa ja vähentää niin vanhemman kuin lapsenkin ahdistusta. Jos aloitus ei suju toivottavasti, luottamuksen ja hyvän vuorovaikutuksen saavuttaminen myöhemmin on työläämpää. Haastatteluaineiston mukaan ammattilaisen tulee huomioida nykyistäkin huolellisemmin vanhempien tunteet ja kysymykset. Se, mikä saattaa tuntua päiväkodin hoitajasta itsestäänselvyydeltä, voi olla vanhemmalle uusi asia.

Pelkkä hyvä aloitus yhteistyölle ei riitä, vaan sitä on jatkossakin pyrittävä kehittämään ja lujittamaan (Karila et al. 2006: 104-105). Päivittäiset kontaktit vanhempien ja päivähoidon välillä mahdollistavat luottamuksen syntymisen ja tiedonvälityksen (Tiilikka 2005: 163). Keskustelut lapsen jokapäiväisten tuomis- ja hakutilanteiden yhteydessä ovat vanhemmille tärkeimpiä yhteistyön muotoja. Päiväkodin kannattaakin kiinnittää paljon huomiota hoitajien ja vanhempien välisiin keskusteluihin sekä siihen, että olosuhteet vuorovaikutukselle ovat hyvät. Kiire rajoittaa jossain määrin päivittäistä vuorovaikutusta, ja vanhemmat toivovatkin enemmän erikseen järjestettyjä keskustelutilaisuuksia, joissa olisi aikaa käsitellä lapsen kasvatukseen liittyviä asioita. Myös Tiilikan mukaan vanhemmat arvostavat omaa lasta koskevia kasvat keskusteluja (Tiilikka 2005: 164).

Läheiselle yhteistyölle on tärkeää kummankin osapuolen sitoutuminen siihen. Henkilökunnan sitoutuminen on vanhempien mukaan yleensä hyvä, mutta jotkut vanhemmat pitävät hoitajien sitoutumista vaihtelevana tai jopa huonona. Jotta edellytykset läheiselle yhteistyölle toteutuisivat, henkilökunnan tulisi arvioida omaa osallistumistaan siihen. Hoitajien sitoutumista saattavat heikentää lyhyet, määräaikaiset työsuhteet sekä lasten ja henkilökunnan suuri vaihtuvuus.

Vanhemmista osa oli mielestään hyvin sitoutunut yhteistyöhön, osa ei. Eräs vanhempi sanoi luottavansa hoitajiin niin paljon, ettei halua osallistua yhteistyöhön juuri mitenkään. Heikko sitoutuminen yhteistyöhön voi siis kertoa myös luottamuksesta henkilökuntaa kohtaan, mutta ilman toisen osapuolen sitoutumista kasvatuskumppanuus jää toteutumatta.

Karilan mukaan omahoitajuus päivähoidossa ei ole kiistattoman toimiva asia (Karila et al. 2006: 102). Oman työmme tulokset tukevat Karilan näkemystä. Omahoitajuus nähdään myös positiivisena asiana, mutta toisaalta se saattaa heikentää muiden hoitajien sitoutumista. Kaikkien hoitajien tulisi päästä tarpeeksi lähelle lasta, sillä omahoitajien vaihtuvuus ja poissaolot aiheuttavat lapselle turvattomuuden tunnetta.

Täydentävä asiantuntijuus. Koivusen tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat omasta mielestään lapsensa parhaita asiantuntijoita, mutta samalla he arvostavat päiväkodista saamaansa tukea (Koivunen 2005: 40). Opinnäytetyömme tuloksista voi päätellä samaa. Vanhempien mielestä päiväkodissa kuunnellaan heidän mielipiteitään ja keskustellut henkilökunnan kanssa ovat tasa-arvoisia. Alasuutarin mukaan vanhemmat taas tuntevat olevansa keskusteluissa eriarvoisessa asemassa kasvatuksen ammattilaisiin nähden (Alasuutari 2004: 167). Eri tutkimustulokset ovatkin ristiriidassa keskenään vanhempien ja henkilökunnan tasavertaisuutta analysoitaessa.

Enemmän kuin koulutuksen avulla hankittua asiantuntijuutta, vanhemmat arvostavat käytännön huomiointia ja kommunikaatiota. Vanhemmille olennaisinta hoitohenkilöstön asiantuntijuudessa on perheen opastaminen arjessa. Koska vanhempien mielestä henkilökunnan asiantuntijuus ilmenee enemmän henkisesti kuin konkreettisesti tasolla, voidaan kysyä, pitäisikö päivähoidossa kiinnittää enemmän huomiota esimerkiksi kes-

kustelutilaisuuksien järjestämiseen tai muihin yhteistyötä konkretisoiviin asioihin.

Lapsen aloittaessa päivähoidon henkilökunnan asiantuntijuus ei joidenkin haastateltujen mukaan välity vanhemmille mitenkään. Asioita saattaa tällöin jäädä epäselväksi, ja molemminpuolisen luottamuksen saavuttaminen voi vaikeutua. Tämän vuoksi tiedottaminen ja jatkuva kommunikointi perheen kanssa on erityisen tärkeää.

Joustavuus. Tulosten mukaan päivähoidon työntekijöiden ja vanhempien yhteistyö on joustavaa molemmin puolin. Vanhemmat kokevat, että heidän lastensa erityistarpeet otetaan päiväkodissa hyvin huomioon. Myös lasten tuomis- ja hakemisaikojen vaihteluihin suhtaudutaan päiväkodissa joustavasti. Vanhempien on itse helpompi joustaa, jos muutokset perustellaan hyvin. Molemminpuolinen tiedottaminen ja kommunikaatio ovat tärkeitä myös joustavuuden parantamiseksi.

Davisin mukaan joustavassa kumppanuudessa varhaiskasvattajan on sopeuduttava muutoksiin vanhempien mielipiteissä ja vaatimuksissa (Davis 2003: 44). Sopeutuminen on kuitenkin vaikeaa, jos olosuhteet rajoittavat varhaiskasvattajan mahdollisuuksia reagoida muutoksiin. Päiväkodin henkilökunnan joustavuutta rajoittaa etenkin lapsiryhmien suuret koot. Henkilökunnan jatkuva vaihtuvuus taas voi aiheuttaa perheissä mielipahaa ja haluttomuutta joustaa. Pienemmät ryhmäkoot ja henkilökunnan pysyvyys mahdollistaisivat suuremman joustavuuden niin hoitajien kuin vanhempien taholta.

Kommunikaatio. Toimiva kommunikaatio on kasvatuskumppanuuden perusedellytyksiä. Kommunikaation laatuun vaikuttaa oleellisesti työntekijöiden kommunikaatiotaidot, ja niissä on tulosten mukaan eroja. Henkilökunnan kommunikaatiotaidot nähdään riittävinä, mutta ei kovin koulutettuina. Lisäkoulutus kommunikaatiotaitojen kehittämiseksi voisikin olla hyödyllistä henkilökunnan ammattitaidon syventämisessä.

Jos lapsen oman ryhmän hoitajat ovat vanhempien hakiessa lastaan lähteneet jo kotiin, saattaa tiedonsaanti lapsen päivästä olla heikkoa. Joidenkin vanhempien mukaan oma hoitaja paneutuu kommunikaatioon perheen kanssa intensiivisemmin kuin muut hoitajat, jotka saattavat välillä kertoa lapsen päivästä liian epämääräisesti. Päiväkodeissa voitaisiinkin pohtia tiedonkulun kehittämistä siten, että kaikki hoitajat osaavat kertoa van-

hemmille lapsen päivästä tarpeeksi yksityiskohtaisesti. Henkilökunnalla voisi olla esimerkiksi yhteinen vihko, johon omahoitajat kirjoittaisivat pääasiat vastuulastensa päivän kulusta.

Kommunikaatioon kuuluu varsinkin ammattilaisten näkökulmasta oikeiden olosuhteiden luominen ja viestien tarkka tulkitseminen (Karila 2001: 281). Osa haastatelluista vanhemmista ei ole täysin tyytyväinen yhteistyön kommunikaatio-olosuhteisiin. Kasvatuskeskusteluja ja vanhempainiltoja toivotaan useammin. Vanhemmat toivovat myös esimerkiksi yhteislaulutuokioita päiväkodissa. Joidenkin vastaajien mielestä on vaikea tietää, tulkitaanko heidän viestinsä päiväkodissa oikein. Dialogisempi kommunikaatio vähentäisi arvailua ja lisääisi yhteisymmärrystä, mutta dialogisuuden toteuttaminen ei ole helppoa. Vaikka toiveita kommunikaation parantamiseksi on, kiire rajoittaa käytännön toimia olosuhteiden parantamiseksi.

Riittävän hyvän kommunikaation toteutuminen riippuu joidenkin vanhempien mielestä omasta aktiivisuudesta, mutta osa vanhemmista toivoo aloitetta päiväkodin henkilökunnalta. Päiväkodin aktiivisuus on keskeistä kommunikaation ylläpitämisessä, mutta ilman vanhempien aktiivisuutta kommunikaatio jää yksipuoliseksi.

Yhteiset tavoitteet. Lapsen käytöksestä ja kasvatuksen omaksumisesta voidaan päätellä, kuinka hyvin päivähoiton työntekijöiden ja vanhempien yhteiset kasvatustavoitteet ovat toteutuneet. Vanhemmat toivovat, että hoitosuhteen alussa sovittuja sääntöjä noudatetaan kasvatuksessa, joten sopimuksen mieleenpalauttamisella ja yhteisten sääntöjen kertaamisella on tärkeä tehtävä kasvatusyhteistyön aikana. Yhteisen suunnittelun tulisi jatkua koko lapsen hoitosuhteen ajan (Karila 2001: 282).

Kasvatuskeskusteluja ja päivittäistä kuulumisten vaihtoa lukuunottamatta vanhempien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen on hyvin vähäistä ja satunnaista. Vanhempien aktivoiminen on asia, johon varhaiskasvattajien tulisi kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota. Vanhempien ottaminen paremmin mukaan toimintaan edellyttää henkilökunnan innostavaa asennetta ja aitoa, jatkuvaa vuoropuhelua kasvatuskumppaneiden välillä. Toisaalta kaikki vanhemmat eivät edes halua osallistua nykyistä enempää päivähoiton yhteiseen kehittämiseen. Vanhempia ei tällöin tule pai-

nostaa yhteistyöhön. Näissä tapauksissa on ymmärrettävää, että hoitohenkilöstö voi tehdä vain oman osansa yhteistyön toteuttamisessa.

Rehellisyys. Haastateltujen mukaan päiväkodin työntekijät eivät aina ole kertoneet heille kaikesta hoitopäivän aikana tapahtuneesta. Esimerkiksi lapsen haavereista vanhempi on saattanut saada tietoa vasta otettuaan asian itse puheeksi hoitajan kanssa. Salaaminen tai kertomatta jättäminen vahingoittaa luottamusta. Kumppanuuden perusedellytyksiä on, että osapuolet voivat luottaa toisen jakavan tietonsa ja tunteensa myös silloin, kun ne eivät ole positiivisia (Davis 2003: 44).

Yleensä vanhemmat kuitenkin kokevat, että vuorovaikutus on rehellistä, ja että he pystyvät ottamaan päiväkodissa puheeksi vaikeatkin asiat, jos sellaisia ilmenee. Päiväkotia arvostetaan, sillä siellä on mahdollista keskustella epävirallisemmin kuin esimerkiksi neuvolassa. Päiväkodissa olosuhteet keskusteluille saattavat olla tasavertaisemmat. Vanhemmat sanovat, että jonkun asian puheeksi ottaminen riippuu enemmän itse asiasta kuin päiväkodista. Vaikuttaa siis siltä, että päiväkodeissa on luotu melko hyvä ilmapiiri asioiden esille ottamiselle.

Neuvottelemisen. Vanhemmat kokevat keskustelut hoitajien kanssa yleensä melko arkisiksi, eivätkä he välttämättä odota henkilökunnalta tavallisesta poikkeavaa kuuntelua. Vanhemmat mieltävät suhteensa hoitajiin todennäköisesti mutkattomammin kuin hoitajat vanhempiin. Suhteen lähtökohta on hoitajille ammatillinen, mutta vanhemmille arkinen ja yksityinen.

Yhteisissä neuvotteluissa ei ole ollut paljon ristiriitoja, mutta ongelmia aiheuttaa kummankin osapuolen kiire ja siitä johtuva kyvyttömyys paneutua asioihin aina niiden vaatimalla syvyydellä. Vanhemmat kokevat, että on tärkeää ajoittaa viestin välittäminen sellaiseen hetkeen, jolloin henkilökunnalla on aikaa kuunnella. Kun päivähoidon työntekijöillä on ollut aikaa ottaa vanhemman viesti vastaan, he ovat myös reagoineet viestiin ja toimineet yhteisesti sovitulla tavalla.

Molemminpuolinen kunnioitus. Molemminpuolinen kunnioitus on kumppanuuden onnistumisen tärkeimpiä edellytyksiä (Davis 2003: 43). Vanhempien mielestä kasvatuskumppanuuden molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan. Ilmapiiri päiväkodeissa

koetaan myönteiseksi, ja hoitajat ovat halukkaita kyselemään ja kertomaan. Hyvä perusta aidolle kasvatuskumppanuudelle on siis olemassa, sillä ilman kunnioitusta kumppanuus ei voi kehittyä ja syventyä.

Vanhemmat arvostavat varhaiskasvattajien näkemyksiä ja kokevat saavansa heiltä sellaista tietoa mitä eivät muualta saa. Hoitajilla on velvollisuus kunnioittaa vanhempien odotuksia ja näkemyksiä sekä välittää jatkossakin vanhemmille ainutlaatuista informaatiota lasten kasvusta ja kasvatuksesta. Tulosten mukaan molemminpuolinen kunnioitus toteutuu hyvin.

Yhteenveto. Yhteistyö on vanhempien mielestä pääosin hyvää, mutta tyytyväisyys vaihtelee jonkin verran haastateltavasta ja päiväkodista riippuen. Kaikki kasvatuskumppanuuden elementit eivät toteudu tai toteutuvat vain osittain. Silti monet vanhemmista mainitsevat henkilökunnan tukevan yhteistyötä useilla kasvatuskumppanuuteen liittyvillä käytännön toimilla kuten kotikäynnillä, pehmeällä laskulla, omahoitajuudella ja kasvatuskeskusteluilla. Tulosten perusteella kumppanuutta estäviä tekijöitä ovat ainakin vanhempien ja henkilökunnan kiire, päiväkotiympäristön levottomuus, suuret lapsiryhmäkoot sekä työntekijöiden vaihtuvuus. Kahteen viimeksi mainittuun ei yksittäisissä päiväkodeissa ole juuri mahdollisuutta vaikuttaa, vaan kyse on päätöksistä, jotka tehdään lainsäätäjä- ja johtajatasolla. Siksi on erittäin tärkeää, että myös poliitikot ja päivähoidon ylemmät johtajat käyvät vuoropuhelua päiväkotien kanssa.

8 POHDINTA

Tässä osiossa pohdimme ensin opinnäytetyömme luotettavuutta. Sen jälkeen käsittelemme työmme herättämiä kasvatuskumppanuuteen liittyviä kysymyksiä. Lopuksi ehdotamme muutamia mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

Olemme pyrkineet varmistamaan opinnäytetyömme luotettavuuden pohtimalla ratkaisujamme ja toimimalla tutkimukselta vaadittujen luotettavuusmääritelmien mukaisesti. Aineistonkeruussa noudatimme hienovaraisuutta ja vaalimme haastateltavien anonymiteettiä. Seuraavaksi käsittelemme kysymyksiä, joista opinnäytetyömme luotettavuus ra-

kentuu.

Emme olleet molemmat läsnä haastatteluissa, vaan teimme ne yksin. Siksi oli erityisen merkittävää käydä etukäteen yhdessä läpi haastattelun kulkua. Oli tärkeää, että tiesimme kumpikin mihin kysymyksiin haimme vastauksia. Ilmapiiri haastatteluissa oli uskoaksemme välittömämpi, kun haastattelijat ja haastateltavat olivat tilanteessa kahdestaan. Haastateltava olisi voinut kokea tilanteen epätasa-arvoisemmaksi, jos haastattelijoina olisi ollut kaksi.

Mietimme etukäteen myös sitä, miten voimme esittää kysymykset niin, ettemme johdattele haastateltavia. Pyrimme välttämään vastausten kommentointia muuten kuin lisäksymysten avulla. Emme käyttäneet haastatteluissa termiä kasvatuskumppanuus, sillä se olisi saattanut johdatella vanhempia, eivätkä he välttämättä edes tunne ja ymmärrä käsitettä.

Opinnäytetyömme luotettavuutta parantaa haastateltavien valinnassa käytetyt menetelmät. Vastajat valikoituivat satunnaisotannalla. Haastatteluun osallistuvat vanhemmat arvottiin. Arvonnassa olivat mukana lähes kaikki sellaiset vanhemmat, joiden alle kolmevuotias lapsi oli päivähoidossa jossakin tutkittavista päiväkodeista. Jätimme arvonnasta ulkopuolelle sellaiset vanhemmat, joiden puutteellinen suomenkielen taito olisi saattanut vaikuttaa haastattelun luotettavaan toteutumiseen. Jättämällä pois myös ne vanhemmat, joiden lapsi oli aloittanut päivähoiton tammikuun 2006 jälkeen pyrimme takaamaan sen, että haastatteluun osallistuvilla vanhemmilla oli riittävä kokemus yhteistyöstä päivähoiton kanssa.

Kaikille tutkimuksessa olleille päiväkodeille ja vanhemmille osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Kerroimme etukäteen kaikille tutkimukseen osallistuville mihin haastatteluja käytämme ja mikä on opinnäytetyömme tarkoitus. Haastatteluun osallistuneilta vanhemmilta kysyimme etukäteen lupaa nauhurin käytölle ja kaikki olivat haastattelutilanteessa tietoisia nauhoituksesta. Kerroimme vanhemmille ennen haastatteluja myös sen, etteivät päiväkotien nimet tule ilmi opinnäytetyöstämme eivätkä vanhemmat ole siitä tunnistettavissa. Uskomme tämän lisänneen myös opinnäytetyömme luotettavuutta, sillä vanhemmat luultavasti uskalsivat vastata avoimemmin tietäessään luottamukselli-

suudesta välillämme. Haastateltujen anonymiteetin säilyttäminen olikin keskeistä tietojen käsittelyssä.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli löytää vastauksia kysymykseen, toteutuvatko kasvatuskumppanuuden elementit lasten päiväkodissa vanhempien näkökulmasta. Lisäksi halusimme tietää, miten eri osa-alueet kumppanuudessa näkyvät vanhemmille. Jos joku elementti ei toteutunut, yritimme selvittää miksi näin oli. Uskomme saaneemme vastaukset kaikkiin kysymyksiimme, mutta samalla tilalle on tullut monia jatkokysymyksiä.

Vanhempien näkemysten mukaan yhteistyö ilmenee selvimmin keskusteluissa, joita käydään henkilökunnan ja vanhempien välillä lapsen tuomis- ja hakutilanteissa. Nämä keskustelut jäävät kuitenkin usein lyhyiksi ja vaillinaisiksi kummankin osapuolen kiireiden ja tilanteen yleisen rauhattomuuden vuoksi. Vaikka vanhemmat yleensä saavatkin keskusteltua tärkeimmistä asioista, päiväkodeissa olisi syytä miettiä, miten aikaa vuorovaikutukselle saisi vielä enemmän. Vanhempien, lasten ja henkilökunnan yhteiset keskustelutilaisuudet, tapahtumat ja niiden yhdessä järjestäminen sekä vaikkapa yhteislaulutuokiot päiväkodissa ovat vanhempien ehdottamia esimerkkejä yhteistyön laajentamisesta.

Päivähoidon ammattilaisen ja lapsen vanhemman välisen luottamuksen syntyminen saattaa pitkittyä tai häiriintyä, jos vanhempi ei ymmärrä mistä ammattilainen puhuu. Ammattilaisen onkin kiinnitettävä huomiota informaation selkeyteen, perusteluihin sekä vanhemman kysymyksiin vastaamiseen. Aidon kumppanuuden mahdollistava luottamus voi syntyä vasta, kun vanhempi ymmärtää täysin mistä ammattilainen puhuu ja hyväksyy kuulemansa.

Luottamus kärsii varmasti myös tapauksista, joissa vanhemmalle ei kerrota lasta koskevia negatiivisia asioita ollenkaan tai ne kerrotaan liian myöhään. Työntekijän ammattimaisuuteen kuuluu, että niin myönteiset kuin kielteisetkin asiat kerrotaan vanhemmille heti ja suoraan mutta hienotunteisesti. Jos negatiivisia asioita pimitetään tai vanhempi kuulee niistä vasta lapseltaan, ei luottamukselliselle kumppanuudelle ole edellytyksiä.

Henkilökunnan sitoutuminen yhteistyöhön vaihtelee johtuen yksilöllisistä eroista, oma-

hoitajuusjärjestelmästä, määräaikaisista työsuhteista ja henkilökunnan vaihtuvuudesta. Omahoitajuus ei saisi johtaa siihen, että vain yksi lapsiryhmän aikuisista tietää lapsen asioista ja tekee yhteistyötä perheen kanssa. Kaikkien ryhmän kasvattajien tulisi olla tietoinen muidenkin kuin omalastensa päivän kulusta ja sitoutua yhteistyöhön vanhempien kanssa. Sitoutuminen yhteisiin kasvatustavoitteisiin saattaa tuntua kummastakin osapuolesta vaikealta ja turhauttavalta, jos kasvatuskumppani vaihtuu ennen kuin kumppanuussuhde on ehtinyt syventyä.

Henkilökunnan pysyvyys ja lapsiryhmien pienempi koko mahdollistaisivat suuremman joustavuuden niin hoitajien kuin vanhempien taholta. Vanhemmat kokevat päiväkodin henkilökunnan joustavuuden hyväksi, mutta silti ongelmia voi ilmentyä, jos resurssit eivät riitä tekemään tarvittavia muutoksia uuteen tilanteeseen sopeutumiseksi. Esimerkiksi tällaisesta tilanteesta voi olla vanhempien toiveet lapsensa yksilöllisten unijärjestelyjen toteuttamisesta. Jos henkilökuntaa ei ole riittävästi tai vakituiset työntekijät puuttuvat, voi olla mahdotonta tarjota perheille niin yksilöllisiä järjestelyjä kuin he toivoisivat.

Tiedonvälityksen parantaminen on yksi keskeisistä kasvatuskumppanuuden kehittämisalueista. Vanhemmat joutuvat toisinaan lasta hakiessaan tilanteeseen, jossa kukaan päiväkodin paikalla olevista työntekijöistä ei osaa kertoa lapsen päivän tapahtumista. Henkilökunnan keskinäistä tiedonkulkua tulisi kehittää siten, että kaikki kulloinkin paikalla olevat työntekijät kykenisivät kertomaan lapsen päivästä jotakin vanhemmille. Tässä voisi auttaa yhteinen vihko, johon kirjataan pääasiat lapsen päivästä. Tällainen käytäntö on joissakin päiväkodeissa jo käytössä. Lisäksi päiväkotiryhmien välistä vuorovaikutusta olisi aiheellista lisätä mahdollisuuksien rajoissa.

Vanhemmat osallistuvat päivähoiton suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen melko vähän. Osallistumismahdollisuuksien lisääminen on haasteellinen tehtävä, mutta yhteisiä keskusteluja ja tapaamisia lisäämällä se voisi onnistua. On kuitenkin muistettava, että osa vanhemmista ei jaksaa tai halua vaikuttaa päivähoitoon nykyistä enemmän. Tätkin näkemystä on kunnioitettava.

Liian monet elementit jäävät vajaiksi tai kokonaan toteutumatta, jotta vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistyötä voisi kutsua todelliseksi kasvatuskumppa-

nuudeksi. Kasvatuskumppanuus on kuitenkin vielä uusi työmuoto suurimmassa osassa päiväkotia, joten työkuultuurin ja -käytäntöjen kehittyessä aito kumppanuuskin lienee vielä mahdollista. Esteenä monien kasvatuskumppanuuden osa-alueiden toimivuudelle on usein yhteisen ajan riittämättömyys, päiväkodin levoton keskustelu ympäristö, henkilökunnan vaihtuvuus sekä toisen osapuolen riittämätön sitoutuminen. On kuitenkin muistettava, että suurin osa haastattelemistamme vanhemmista oli pääosin tyytyväinen yhteistyöhön päivähoiton työntekijöiden kanssa.

Uskomme, että työstämme on hyötyä etenkin päiväkotien varhaiskasvattajille ja johtajille kasvatuskumppanuuden työmuotojen soveltamisessa omaan päiväkotiin. Vanhempien näkemykset ovat entistä tärkeämpiä päivähoiton työntekijöille perheen ja päiväkodin yhteisen kasvatustehtävän kehittämisessä. Kasvatuskumppanuus ei toteudu ilman molempien osapuolten dialogista ja luottamuksellista vuorovaikutusta.

Jatkotutkimusmahdollisuuksia on useita. Päiväkodin henkilökunnan näkemykset kasvatuskumppanuuden toteuttamisesta ja toteutumisesta kiinnostavat siinä missä vanhempienkin. Päivähoitojärjestelmän rakenteiden merkitystä kasvatuskumppanuuden toteuttamismahdollisuuksiin ei ole nähdäksemme tutkittu paljoakaan. Samalla olisi mahdollista tutkia sitä, onko päiväkotia nyky muodossaan ylikuormitettu toteuttamaan kasvatuskumppanuutta. Tutkimuksen aiheeksi sopisi myös vanhempien osallisuuden lisääminen päivähoiton suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Omahoitajuuden eduista ja haitoista on toistaiseksi varsin ristiriitaista tietoa, joten jatkotutkimukset aiheesta olisivat hyödyllisiä.

LÄHTEET

Alasuutari, Maarit 2004: Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.

Davis, Hilton 2003: Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia? Helsinki: Suomen sairaanhoitajaliitto ry.

Dialogisuus. Hyvän dialogin tunnuspiirteitä. 2002. Verkkodokumentti. <<http://www.cs.uta.fi/ipopp/www/ipopp2002/so/hyvadia.htm>>. Luettu 5.4.2006.

Dialogisuus. 2006. Verkkodokumentti. <http://www.virtuaaliyliopisto.fi/?node=iq_team_dialogi_dialogi_fin>. Luettu 5.4.2006.

Emory University 2005: Urie Bronfenbrenner. Ecological theory. Sociocultural view of development. Verkkodokumentti. <<http://www.des.emory.edu/mfp/302/302bron.PDF>>. Luettu 30.3.2006.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Halonen, Tarja 1989: Päivähoidon tehtävä ja merkitys yhteiskunnassa. Teoksessa Huttunen, Eeva - Niiranen, Pirkko 1989: Onko lapsen hyvä olla päivähoitossa? Jyväskylä: Gummerus. 17.

Hirsjärvi, Sirkka - Hurme, Helena 2000: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hujala-Huttunen, Eeva - Nivala, Veijo 1996: Yhteistyö päivähoitossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.

Hujala, Eeva - Puroila, Anna-Maija 1998: Perheen ja päiväkodin yhteistyö myötätuules-

sa. Lastentarha 2. 40-42.

Hujala, Eeva - Puroila, Anna-Maija - Parrila-Haapakoski, Sanna - Nivala, Veijo 1998: Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.

Hujala, Eeva – Parrila, Sanna – Lindberg, Päivi – Nivala, Veijo – Tauriainen, Leena – Vartiainen, Pirkko 1999: Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Huttunen, Eeva - Niiranen, Pirkko 1989: Onko lapsen hyvä olla päivähoidossa? Jyväskylä: Gummerus.

Kansanen, Anneli 2002: Neuvottelu- ja kokoustaito. Helsinki: WSOY.

Karila, Kirsti 2001: Moniammatillisuus ja päiväkotitoiminnan suunnittelun perusteita. Teoksessa Helenius, Aili - Karila, Kirsti - Munter, Hilikka - Mäntynen, Pirkko & Siren-Tiusanen, Helena: Pienet päivähoidossa. Alle kolmi-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY. 271-282.

Karila, Kirsti - Nummenmaa, Raija 2001: Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvaukskohteena päiväkotit. Helsinki: WSOY.

Karila, Kirsti - Alasuutari, Maarit - Hännikäinen, Maritta - Nummenmaa, Anna Raija - Rasku-Puttonen, Helena (toim.) 2006: Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kaskela, Marja - Kekkonen, Marjatta 2006: Kasvatuskumppanuus vuorovaikutuksena. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes. Oppaita 63.

Kasvatuskumppanuus työntekijöiden ammatillisena osaamisena. Verkkodokumentti. <http://www2.stakes.fi/varttua/tyopoyta/stakes_vaka/kk_hanke_ammattillinen_osaaminen.htm>. Luettu 10.4.2006.

- Kauppila, Reijo A. 2005: Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kiesiläinen, Liisa 2001: Vuorovaikutus ammattina. Teoksessa Helenius, Aili - Karila, Kirsti - Munter, Hilikka - Mäntynen, Pirkko & Siren-Tiusanen, Helena: Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY. 254-268.
- Koivunen, Mia 2005: ”Yhdessä yritetään kasvattaa lasta”. Vanhempien käsityksiä kasvatuksesta ja kasvatuskumppanuudesta. Kasvatustieteen pro gradu - tutkielma. Tampereen yliopisto. Verkkodokumentti. <[http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00587.pdf#search= %22%22kontekstuaalisen%20kasvun%20malli%22%22](http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00587.pdf#search=%20kontekstuaalisen%20kasvun%20malli%20%22%22)>. Luettu 20.9.2006.
- Kovanen, Päivi 2003: VARSU. Varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma. Johdanto. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Laitinen, Jaana 2004: Lapsi tarvitsee kiintymyssuhteen hoitajaan. Lastentarha 4. 18-21.
- Määttä, Paula 1999: Perhe asiantuntijana. Erityiskasvatuksen ja kuntoutuksen käytännöt. Jyväskylä: Atena.
- Parviainen, Jaana 2006: Kollektiivinen tiedonrakentaminen asiantuntijatyössä. Teoksessa Parviainen, Jaana (toim.): Kollektiivinen asiantuntijuus. Tampere: Tampere University Press. 155-187.
- Ronkainen, Aini: Kasvatuskumppanuus ja varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen varhaiskasvatuksessa -hanke. Haastattelu 30.3.2006.
- Seikkula, Jaakko - Arnkil, Tom Erik 2005: Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Tammi.
- Sennett, Richard 2004: Kunnioitus eriarvoisuuden maailmassa. Tampere: Vastapaino.

Siren-Tiusanen, Helena 2001: Alle kolmivuotiaiden kehitys ja suotuisat varhaiskasvatuskäytännöt. Teoksessa Helenius, Aili - Karila, Kirsti - Munter, Hilikka - Mäntynen, Pirkko & Siren-Tiusanen, Helena: Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY. 15-25.

Tiilikka, Aila 2005: Äitien kasvatuskäsityksiä ja arviointeja hyvästä päiväkotikasvatuksesta. Oulun yliopisto. Verkkodokumentti. <<http://herkules.oulu.fi/isbn9514276280/isbn9514276280.pdf>>. Luettu 2.10.2006.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 3 Toimintaympäristön muutoksista. Julkaisuja 2002: 9. Verkkodokumentti. <<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/640/index.htm>>. Luettu 20.9.2006.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2003. Stakes-oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus.

Varhaiskasvatustyöryhmän muistio. 1999. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 1999: 4. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Värri, Veli-Matti 1997: Hyvä kasvatusta - kasvatusta hyvään. Dialogisen kasvatuksen filosofinen tarkastelu erityisesti vanhemmuuden näkökulmasta. Tampere: Tampere university press.

Teemahaastattelun runko

LÄHEINEN YHTEISTYÖ

- mitä muotoja läheiseen yhteistyöhön kuuluu?
- osallistuvatko molemmat osapuolet yhteistyöhön?
- miten PK:n henkilökunta on mielestäsi sitoutunut yhteistyöhön?
- miten itse olet sitoutunut yhteistyöhön?
- mikä on läheisen yhteistyön merkitys?
- miten omahoitajusjärjestelmä on mielestäsi toiminut, miten näkyy toiminnassa?
- onko aikaa läheiselle yhteistyölle?

TÄYDENTÄVÄ ASiantuntijuus

- miten kasvatusvastuu jakautuu vanhempien ja henkilökunnan kesken?
- miten auktoriteetti jakautuu keskusteltaessa lapsen ja perheen asioissa eli tuntuuko keskustellessa henkilökunnan kanssa, että henkilökunnan mielipide on tärkeämpi tai vähemmän tärkeä kuin perheen?
- tukeeko PK yhteistyötä, miten?
- miten päivähoiton asiantuntijuus ilmeni päivähoiton aloituksessa? miltä se tuntui?
- mitä PK:n asiantuntijuuden pitäisi olla, onko se sitä?

JOUSTAVUUS

- miten päiväkotitoimitus ottaa huomioon perheen ja lapsen yksilölliset tarpeet?
- jos perheessä tulee elämänmuutoksia, miten PK suhtautuu?
- miten vanhempana suhtaudut, jos PK:n toimintatapoihin tulee muutoksia?
- yhteistyötapojen muutokset perheen aloitteesta, PK:n suhtautuminen muutoksiin
- päivittäinen joustavuus PK:n osalta (esim. lapsen tuominen myöhemmin)

KOMMUNIKAATIO

- miten tietoinen olet PK:n arjesta ja oman lapsesi päivän kulusta?
- millaisia työtekijöiden kommunikaatiotaidot ovat?
- vastaako henkilökunta asianmukaisesti kysymyksiisi, kommentteihisi tai toiveisiisi?
- olosuhteiden luominen hyvälle/riittäväälle kommunikaatiolle
- tulkitaanko PK:ssa viestisi mielestäsi oikein?

YHTEISET TAVOITTEET

- kasvatuksen johdonmukaisuus eri kasvuympäristöissä: tuntuuko, että kotona ja PK:ssa lasta kasvatetaan samojen periaatteiden mukaisesti?
- osallistutko toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin? jos osallistut, miten?
- onko sinulla ja PK:lla yhteisymmärrys yhteisistä kasvatustavoitteista?

REHELLISYYS

- koetko, että välillänne on luottamus?
- pystytkö sinä ja pystyykö PK ottaa puheeksi vaikeatkin asiat?
- pystytkö tuomaan julki tunteesi ja ajatuksesi henkilökunnalle?
- onko lapsen ja henkilökunnan kertomusten välillä koskaan ristiriitoja?
- koetko vuorovaikutuksen välillänne rehelliseksi?

NEUVOTTELEMINEN

- koetko tulevasi kuulluksi, kuunnellaanko sinua aidosti?
- miten hoidatte ristiriitatilanteiden neuvottelun ja selvittelyn?

MOLEMMINPUOLINEN KUNNIOITUS

- mikä on PK:n ja mikä vanhempien asenne yhteistyöhön?
- arvostaako PK näkemyksiäsi, arvostatko itse PK:n näkemyksiä?
- hyväksyykö PK positiiviset ja negatiiviset tunteesi?

Hyvä lapsen vanhempi!

Olemme Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadian sosiaalialan opiskelijoita ja teemme opinnäytetyötä aiheesta vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välinen yhteistyö. Työmme on osa Helsingin kaupungin ja Stadian hanketta ”Varhainen vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus päivähoidossa”.

Valitsimme neljästä päiväkodista haastateltaviksi yhteensä kahdeksan vanhempaa satunnaisotannalla. Olette yksi arvotuista vanhemmista. Olemme kiitollisia, jos Teillä on mahdollisuus osallistua haastatteluun loppu kevään aikana. Haastatteluun tulisi varata aikaa noin tunti, ja se voidaan järjestää Teille parhaiten sopivana aikana, parhaiten sopivassa paikassa. Haastatteluun voi osallistua jompikumpi lapsen vanhemmista. Voitte ilmoittaa lapsenne päiväkotiryhmän opettajalle haluatteko osallistua haastatteluun. Ilmoittakaa hänelle samalla saako hän antaa yhteystietonne meille, jotta voimme ottaa yhteyttä haastatteluun liittyen.

Haastattelujen tuloksista ei ilmene haastateltavien henkilötietoja. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Opinnäytetyö valmistuu jouluna 2006, jonka jälkeen työstä toimitetaan kappaleet kaikkiin haastatteluihin osallistuneisiin päiväkoteihin.

Ystävällisin terveisin,

Helena Viitala ja Petrus Väärälä
Stadia Tukholmankatu